

Finanțat de
Uniunea Europeană

Proiect finanțat din Fondul Social European+ prin Programul Educație și Ocupare 2021 - 2027

Prioritatea: P01 „Modernizarea instituțiilor și a serviciilor pieței muncii“

Obiectiv specific: ESO4.2 „Modernizarea instituțiilor și a serviciilor pieței muncii pentru ca acestea să evalueze și să anticipeze necesitățile în materie de competențe, să asigure o asistență promptă și personalizată și să sprijine corelarea cererii și a ofertei, tranzițiile și mobilitatea pe piața muncii (FSE+)“

Cod apel: PEO/48/PEO_P1/OP4/ESO4.2/PEO_A7

Cod proiect: 311837

Titlu proiect: Centrul de Excelență pentru consolidarea capacității ONG-urilor în domeniul ocupării și formării profesionale

Project financed by the European Social Fund Plus (ESF+)

Priority: 01 Modernisation of Labour Market Institutions

Specific Objective ESO4.2: Modernising labour market institutions and services to assess and anticipate skills needs, ensure timely and tailored assistance, and support matching, transitions and labour mobility (ESF+)

Call Code: PEO/48/PEO_P1/OP4/ESO4.2/PEO_A7

Project Code: 311837

Project Title: Centre of Excellence for Strengthening the Capacity of NGOs in the Field of Employment and Vocational Training

Toolkit de bune practici cu privire la consolidarea dialogului civic național și european

Toolkit of Best Practices on Strengthening Civic Dialogue at National and European Level

„O preocupare majoră a democrațiilor moderne privește înstrăinarea cetățenilor de deciziile politice. În acest context, ca și în multe altele, societatea civilă constituie un element important al procesului democratic. Aceasta oferă cetățenilor o modalitate alternativă față lobby sau implicarea în partide politice, privind mai multor interese sau implicarea mai multor părți în procesul de luare a deciziei“. (Code of Good Practice for Civil Participation/Conference of INGOs of the Council of Europe).

“A major concern of modern democracies is the alienation of citizens from political decision-making. In this context, as in many others, civil society constitutes an important element of the democratic process. It provides citizens with an alternative to lobbying or involvement in political parties, reflecting a wider range of interests and enabling the participation of multiple stakeholders in the decision-making process.“ (Code of Good Practice for Civil Participation/Conference of INGOs of the Council of Europe)

Cuprins

Content

Capitolul 1. Introducere	2
Capitolul 2. Scurtă prezentare a dialogului civic și european	6
Capitolul 3. Bune practici.....	13
Capitolul 4. Scurtă prezentare bune practici în dialogul civic național	14
Capitolul 5. Concluzii și recomandări.....	16
Bibliografie	27

Chapter 1. Introduction	2
Chapter 2. Brief Overview of Civic and European Dialogue	6
Chapter 3. Best Practices	12
Chapter 4. Brief presentation of best practices in national civic dialogue	13
Chapter 5. Conclusions and Recommendations	15
Bibliography	26

Capitolul 1. Introducere

1.1. Scurtă prezentare

Un **toolkit** este necesar pentru a oferi organizațiilor un set structurat de resurse, ghiduri și bune practici care să îi ajute să își îndeplinească obiectivele într-un mod mai eficient și organizat.

Toolkit-ul destinat schimburilor de bune practici între organizațiile non-guvernamentale (ONG-uri) care activează în domeniul pieței muncii poate ajuta aceste organizații să împărtășească experiențe, să învețe unele de la altele și să îmbunătățească eficiența intervențiilor lor.

Acesta asigură faptul că toți membrii unei organizații sau toți cei implicați într-un anumit proiect urmează aceleași proceduri și standarde. Acest lucru este crucial pentru coerență și uniformitate, mai ales în organizațiile mari sau în proiectele complexe.

Un toolkit adună bune practici și lecții învățate din experiențele anterioare, oferind utilizatorilor cele mai eficiente metode și strategii pentru a atinge rezultatele dorite.

Prezentul toolkit îți propune să definească ansamblul de proceduri și reglementări prin care se desfășoară activitățile de consolidare a dialogului civic, rezultatele acestuia sunt înregistrate și raportate, sunt ulterior diseminate, aplicate și utilizate.

Aceste principii permit verificarea calității și integrității informațiilor și servesc totodată ca puncte de referință pentru identificarea "practicilor rele".

Un cod de practici este un document fără prevederi obligatorii, care descrie condițiile minime ale unui audit și cele care pun în lumină o practică demnă de a fi luată în considerare.

Pentru elaborarea unui cod de practici este nevoie de asistență / consultanță din partea unor practicieni bine documentați și informați. În viitorul apropiat, o amenințare serioasă pentru puterea inovatoare a UE, pentru capacitățile de cunoaștere și pentru creșterea productivității o reprezintă reducerea posibilă, care a fost deja identificată, a numărului de cercetători, în special din anumite discipline cheie. În consecință, este imperativ ca Europa să îmbunătățească condițiile de atractivitate a domeniului pentru cercetători și să consolideze implicarea cercetătoarelor în această activitate. Aceasta se poate realiza prin acordarea de ajutor pentru crearea condițiilor necesare pentru cariere mai susținute și mai atrăgătoare în domeniul Cercetării și Dezvoltării.

De ce sunt importante?

Schimburile de bune practici ajută organizațiile să învețe din succesul și eșecurile altora, să adapteze modele eficiente și să evite greșelile comune. Aceste schimburi pot duce la inovație, eficiență crescută și rezultate mai bune pentru beneficiarii finali.

Parteneriatele și schimburile de bune practici între țările europene reprezintă o modalitate inovativă de a iniția activități de învățare reciprocă, asigurarea calității în învățământ și facilitarea schimbului de informații.

Prin schimbul de bune practici și colaborarea cu comunitățile și instituțiile naționale, dar și europene, se vor crea și testa în cadrul proiectului metode inovative de consolidare a dialogului social, de management, politici și strategii pentru o dezvoltare sustenabilă a ONG-urilor. Participanții vor obține competențe de elaborare și implementare a unor politici și strategii pentru o dezvoltare sustenabilă a entităților, îmbunătățirea mediului de lucru, perfecționarea personalului, îmbunătățirea relațiilor între beneficiari – angajați – manageri/ lideri – comunitate.

Obiectivele schimburilor de bune practici:

Îmbunătățirea programelor de formare și angajare, creșterea accesului la oportunități de muncă, dezvoltarea de parteneriate și co-crearea de soluții inovatoare pentru piața muncii.

Într-un context în care piața muncii este în continuă schimbare, iar provocările sunt diverse și complexe, colaborarea devine un element strategic care poate conduce la inovație, eficiență și rezultate mai bune.

La nivel practic, majoritatea entităților par conștiente într-o anumită măsură de importanța responsabilității lor sociale interne și externe și o bună parte dintre ele dezvoltă acțiuni pentru a face din acest lucru o prioritate, nu numai în ceea ce privește politica, dar, de asemenea, în practica de zi cu zi.

Entitățile se străduiesc din ce în ce mai mult să își consolideze angajamentul public față de orașul în care se află, față de economia locală și față de societate, prin cercetare și activități asociate domeniului în care activează, pentru a avea un impact real asupra comunităților locale și pentru a îmbunătăți relevanța formării, pieței muncii, antreprenoriatului în societate.

Credem că OSC-urile reprezintă factori motivați și agenți responsabili

Chapter 1. Introduction

1.1. Brief Overview

A **toolkit** is necessary to provide organizations with a structured set of resources, guidelines, and best practices that help them achieve their objectives in a more efficient and organized manner.

The toolkit designed for the exchange of best practices between non-governmental organizations (NGOs) operating in the labor market field can help these organizations share experiences, learn from one another, and improve the effectiveness of their interventions.

It ensures that all members of an organization or all those involved in a particular project follow the same procedures and standards. This is crucial for consistency and uniformity, especially in large organizations or complex projects.

A toolkit gathers best practices and lessons learned from previous experiences, providing users with the most effective methods and strategies to achieve desired results.

This toolkit aims to define the set of procedures and regulations through which civic dialogue strengthening activities are carried out, their results are recorded and reported, and subsequently disseminated, applied, and used.

These principles allow for the verification of the quality and integrity of information and also serve as reference points for identifying "bad practices."

A code of practice is a document without mandatory provisions that describes the minimum conditions of an audit and those that highlight a practice worthy of consideration.

Developing a code of practice requires assistance/consultancy from well-informed and experienced practitioners. In the near future, a serious threat to the EU's innovative capacity, knowledge capabilities, and productivity growth is the potential reduction—already identified—in the number of researchers, particularly in certain key disciplines. Consequently, it is imperative for Europe to improve the attractiveness of the field for researchers and to strengthen the involvement of female researchers in this activity. This can be achieved by supporting the creation of conditions necessary for more sustainable and appealing careers in Research and Development.

Why are they important?

The exchange of best practices helps organizations learn from the successes and failures of others, adapt effective models, and avoid common mistakes. These exchanges can lead to innovation, increased efficiency, and better outcomes for final beneficiaries.

Partnerships and exchanges of best practices between European countries represent an innovative way to initiate mutual learning activities, ensure quality in education, and facilitate information exchange.

Through the exchange of best practices and collaboration with communities and national as well as European institutions, innovative methods for strengthening social dialogue, management, policies, and strategies for the sustainable development of NGOs will be created and tested within the project. Participants will acquire skills for developing and implementing policies and strategies for sustainable organizational development, improving the work environment, enhancing staff performance, and improving relationships between beneficiaries – employees – managers/leaders – community.

Objectives of best practice exchanges:

Improving training and employment programs, increasing access to job opportunities, developing partnerships, and co-creating innovative solutions for the labor market.

In a context where the labor market is continuously changing and challenges are diverse and complex, collaboration becomes a strategic element that can lead to innovation, efficiency, and better results.

In practice, most entities appear to be aware, to some extent, of the importance of their internal and external social responsibility, and many of them develop actions to make this a priority—not only in terms of policy but also in daily practice.

Entities are increasingly striving to strengthen their public commitment to the city in which they operate, to the local economy, and to society through research and activities related to their field, in order to have a real impact on local communities and to improve the relevance of education, the labor market, and entrepreneurship in society.

We believe that civil society organizations (CSOs) act as motivating factors and responsible agents for societal well-being, growth, and innovation, as a result of research and education at a level of excellence. Consequently, a

pentru bunăstarea societății, pentru creștere și inovare, ca o consecință a cercetării și educației la nivel de excelență. În consecință, se va asigura un transfer de bune practici, modelele europene fiind preluate și adaptate în țară, îmbunătățindu-se astfel calitatea serviciilor oferite de entitățile naționale din domeniul pieței muncii și formării din România.

Importanța colaborării între ONG-uri

Definirea ONG-urilor

ONG-urile sunt organizații non-profit dedicate promovării bunăstării sociale. Ele contribuie la soluționarea problemelor comunității prin servicii de asistență și advocacy, având ca scop principal îmbunătățirea calității vieții persoanelor vulnerabile.

ONG-urile furnizează o gamă variată de servicii sociale, inclusiv consiliere psihologică, sprijin educațional, asistență pentru persoanele vârstnice, îngrijire medicală la domiciliu, programe de reintegrare socială pentru persoanele excluse etc. Aceste servicii sunt personalizate pentru a răspunde nevoilor specifice ale comunităților pe care le deservesc. Există diverse tipuri de ONG-uri active, inclusiv cele care se concentrează pe educație, sănătate, mediu și drepturile omului. Fiecare ONG are o misiune specifică, adaptată nevoilor comunității pe care o servește, contribuind astfel la un impact social semnificativ¹.

O parte din serviciile sociale pentru grupuri vulnerabile sunt oferite de ONG-uri². Aceasta evidențiază importanța lor în cadrul sistemului de asistență socială, inspirând comunitățile să considere ONG-urile ca fiind esențiale pentru progresul social.

ONG-urile joacă un rol crucial în advocacy, având capacitatea de a influența politici publice în favoarea grupurilor vulnerabile. Activitățile de lobby și campaniile de conștientizare contribuie la formarea unui cadru legislativ favorabil incluziunii sociale³. Însă, eforturile lor sunt lipsite de sens fără comunități. Prin urmare, dezvoltarea relațiilor comunitare este esențială pentru ONG-uri. Pentru o activitate mai eficientă, comunitățile ar trebui implicate și încurajate să acționeze singure. Prin urmare, implicarea și abilitarea comunității se află în centrul activității ONG-urilor⁴.

Importanța colaborării între ONG-uri:

Sinergie și Resurse Comune:

Colaborarea permite ONG-urilor să își combine resursele, expertiza și rețelele pentru a obține un impact mai mare decât ar putea realiza individual. Aceasta poate include partajarea de cunoștințe, formarea de consorții pentru proiecte comune sau organizarea de campanii coordonate. Atunci când resursele financiare, tehnologice și umane sunt puse în comun pentru a sprijini inițiativele comune, acest lucru permite o utilizare mai eficientă și mai efectivă a resurselor disponibile.

Sinerгия permite generarea de valoare adăugată prin îmbunătățirea rezultatelor inițiativelor comune, depășind ceea ce fiecare parte ar putea realiza individual. Totodată, fiecare parte aduce în colaborare cunoștințele și competențele sale unice⁵. Unele ONG-uri oferă expertiză în probleme sociale și de mediu, în timp ce altele contribuie cu know-how managerial, tehnologic și de afaceri. Partajarea expertizei și a cunoștințelor stimulează creativitatea și inovația, generând soluții noi și eficiente pentru problemele complexe.

Colaborările pe termen lung, bazate pe sinergia resurselor și expertizei, asigură sustenabilitatea proiectelor și inițiativelor, contribuind la dezvoltarea durabilă.

În concluzie putem afirma că sinergia resurselor și expertizei, reprezintă un element crucial al colaborării eficiente între ONG-uri. Prin combinarea resurselor și cunoștințelor, aceste parteneriate pot genera soluții inovatoare și sustenabile care aduc beneficii semnificative atât comunităților deservite, cât și organizațiilor implicate. Această abordare integrată și colaborativă este esențială pentru abordarea provocărilor complexe și pentru promovarea dezvoltării durabile⁶.

Diversificarea Perspectivei:

Parteneriatele între ONG-uri cu experiențe și expertize diferite pot aduce noi perspective și soluții inovatoare la problemele de pe piața muncii. Acest lucru este esențial pentru a aborda nevoile diverse ale diferitelor grupuri țintă,

transfer of best practices will be ensured, with European models being adopted and adapted nationally, thus improving the quality of services provided by national entities in Romania's labor market and training sector.

The Importance of Collaboration Between NGOs

Definition of NGOs

NGOs are non-profit organizations dedicated to promoting social well-being. They contribute to solving community problems through assistance services and advocacy, with the main goal of improving the quality of life of vulnerable individuals.

NGOs provide a wide range of social services, including psychological counseling, educational support, assistance for the elderly, home medical care, and social reintegration programs for excluded individuals, etc. These services are tailored to meet the specific needs of the communities they serve. There are various types of active NGOs, including those focused on education, health, environment, and human rights. Each NGO has a specific mission adapted to the needs of the community it serves, thus contributing to a significant social impact¹.

A portion of social services for vulnerable groups is provided by NGOs². This highlights their importance within the social assistance system and inspires communities to view NGOs as essential for social progress.

NGOs play a crucial role in advocacy, having the ability to influence public policies in favor of vulnerable groups. Lobbying activities and awareness campaigns contribute to shaping a legislative framework favorable to social inclusion³. However, their efforts are meaningless without communities. Therefore, developing community relationships is essential for NGOs. For greater effectiveness, communities should be involved and encouraged to act independently. Thus, community engagement and empowerment are at the core of NGO activities⁴.

The Importance of Collaboration Between NGOs

Synergy and Shared Resources

Collaboration allows NGOs to combine their resources, expertise, and networks to achieve a greater impact than they could individually. This may include sharing knowledge, forming consortia for joint projects, or organizing coordinated campaigns. When financial, technological, and human resources are pooled to support common initiatives, this enables a more efficient and effective use of available resources.

Synergy enables the generation of added value by improving the outcomes of joint initiatives, surpassing what each party could achieve individually. At the same time, each party brings its unique knowledge and competencies into the collaboration⁵. Some NGOs provide expertise in social and environmental issues, while others contribute managerial, technological, and business know-how. Sharing expertise and knowledge stimulates creativity and innovation, generating new and effective solutions to complex problems.

Long-term collaborations, based on the synergy of resources and expertise, ensure the sustainability of projects and initiatives, contributing to sustainable development.

In conclusion, the synergy of resources and expertise represents a crucial element of effective collaboration between NGOs. By combining resources and knowledge, these partnerships can generate innovative and sustainable solutions that bring significant benefits both to the communities served and to the organizations involved. This integrated and collaborative approach is essential for addressing complex challenges and promoting sustainable development⁶.

Diversification of Perspective

Partnerships between NGOs with different experiences and expertise can bring new perspectives and innovative solutions to labor market issues. This is essential for addressing the diverse needs of different target groups, such as young people, the long-term unemployed, or people with disabilities. Moreover, diversity and inclusion work best together. Diversity refers to the variety of experiences, cultures, ethnicities, gender, identities, ages, religions, etc., and is important because it brings together different perspectives, ideas, and approaches. Inclusion involves appreciating, respecting, and supporting these differences.

1 World Bank (2018). Engaging Citizens in Public Services, <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/29843>

2 OECD (2011). Together for Better Public Services: Partnering with Civil Society.

3 European Economic and Social Committee (EESC) (2018). The Role of Civil Society in the Implementation of the European Pillar of Social Rights.

4 UNDP (2009). Civil Society and Advocacy.

5 Gray, B. (1989). Collaborating: Finding Common Ground for Multiparty Problems. Jossey-Bass.

6 Powell, W. W. (1990). Neither Market nor Hierarchy: Network Forms of Organization. Research in Organizational Behavior

1 World Bank (2018). Engaging Citizens in Public Services, <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/29843>

2 OECD (2011). Together for Better Public Services: Partnering with Civil Society.

3 European Economic and Social Committee (EESC) (2018). The Role of Civil Society in the Implementation of the European Pillar of Social Rights.

4 UNDP (2009). Civil Society and Advocacy

5 Gray, B. (1989). Collaborating: Finding Common Ground for Multiparty Problems. Jossey-Bass

6 Powell, W. W. (1990). Neither Market nor Hierarchy: Network Forms of Organization. Research in Organizational Behavior

cum ar fi tinerii, șomerii de lungă durată sau persoanele cu dizabilități. De asemenea, diversitatea și incluziunea funcționează bine numai împreună. Diversitatea se referă la varietatea de experiențe, culturi, etnii, gen, identități, vârste, religii etc. și este importantă pentru că aduce împreună perspective, idei și abordări diferite. Incluziunea presupune aprecierea, respectarea și susținerea acestora.

Dacă nu există diversitate, mediul devine prea omogen, iar ideile și abordările nu se mai completează, nu mai construiesc un tot unitar și nu mai oferă o perspectivă de ansamblu. Dacă nu există incluziune, lipsește cultura care face ca diversitatea să-și îndeplinească potențialul.

Astfel, dacă diversitatea înseamnă acceptarea tuturor, incluziunea înseamnă valorizarea tuturor⁷.

Creșterea Capacității de Influență:

ONG-urile care colaborează au o voce mai puternică atunci când pledează pentru schimbări politice sau pentru intervenții la nivelul pieței muncii. Colaborarea sporește capacitatea de advocacy (sprijinirea unei soluții în spațiul public).

Într-o piață a muncii în continuă schimbare, ONG-urile care colaborează și se implică în schimburi continue sunt mai bine pregătite să se adapteze rapid la noi provocări. Prin schimburi continue de bune practici, ONG-urile pot fi la curent cu cele mai recente inovații în domeniul pieței muncii și pot implementa soluții care nu doar că răspund provocărilor actuale, dar și anticipează nevoile viitoare.

Aceste colaborări joacă un rol important în creșterea vizibilității sectorului ONG. În timp ce acestea joacă un rol esențial în procesul de luare a deciziilor în elaborarea politicilor, prin profilul lor de advocacy, think tank⁸-urile ar trebui, în mod ideal, să contribuie constant cu analize, evaluări și formulare de politici alternative. Dimensiunea think tank-urilor din sectorul ONG rămânesc rămâne relativ slab dezvoltată, în special în comparație cu alte țări din Uniunea Europeană.

Lipsa unei culturi a dialogului politic în România, lipsa de interes și a unei tradiții a autorităților centrale și locale de a utiliza într-un mod structurat expertiza societății civile în procesul de luare a deciziilor precum și criza sectorului academic sunt cauzele care stau la baza contextului actual. Think tank-urile din România încă nu beneficiază pe deplin de programele de cercetare ale UE⁹.

În ciuda faptului că acest tip de organizații produc recomandări de cercetare și politici publice, acestea sunt rar utilizate de către autoritățile centrale și locale și sunt cel mai adesea slab înțelese de către publicul larg, astfel colaborarea împreună cu schimbul de bune practici, atât la nivel național, cât și la nivel european, ar putea aduce inovație și evoluție în domeniile vizate¹⁰.

1.2. Obiectiv general proiect

Obiectivul general al proiectului vizează înființarea unui Centru de EXcelență, structură fără personalitate juridică, pentru consolidarea capacității ONG-urilor în domeniul ocupării și formării profesionale. În cadrul Centrului de EXcelență se vizează furnizarea de măsuri dedicate pentru 75 membri/specialiști din 32 OSC-uri prin care sunt susținuți pentru dezvoltarea competențelor, abilităților și resurselor pentru a demara și gestiona procese de dezvoltare organizațională și consolidarea dialogului civic în domeniul pieței muncii. Astfel, prin proiect vom sprijini și asista 32 OSC-uri din regiunile mai puțin dezvoltate pentru a-și dezvolta și consolida organizațiile pentru a contribui la incluziunea prin ocupare și formare a categoriilor dezavantajate, de a participa la furnizarea de măsuri active de ocupare și pentru a-și consolida dialogul civic în domeniul pieței muncii, în domeniul formării profesionale și domeniul serviciilor de ocupare, prin acțiuni, servicii și măsuri dedicate și adaptate nevoilor acestora.

1.3. Grup țintă proiect

- 32 entități (asociații și/sau fundații) din cele 7 regiuni mai puțin dezvoltate (Sus - Est, Nord - Est, Nord - Vest, Vest, Sud - Vest Oltenia, Sud - Muntenia, Centru),

- 75 membri din cele 32 OSC-URI vor beneficia de măsuri specifice proiectului.

1.4. Principii Orizontale vizate de proiect

7 OECD (2017). Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions

8 Grup de experți (în engleză think tank) este un termen ce caracterizează o organizație de persoane specializate sau chiar o singură persoană competentă care oferă, de regulă gratuit, informații necesare pentru a crea, amplifica, diminua, înlătura, organiza sau optimiza un anumit compartiment funcțional al societății, așa cum ar fi optimizarea structurii militare, economice, politice, culturale la nivel local, regional, statal, continental sau chiar la nivel global.

9 Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile (FDSC) (2019). Societatea civilă în România

10 European Commission (2018). Country Report Romania - Governance and Civil Society.

Without diversity, the environment becomes too homogeneous, and ideas and approaches no longer complement each other or provide a comprehensive perspective. Without inclusion, the culture that enables diversity to reach its full potential is missing.

Thus, if diversity means accepting everyone, inclusion means valuing everyone⁷.

Increased Influence Capacity

NGOs that collaborate have a stronger voice when advocating for policy changes or labor market interventions. Collaboration increases advocacy capacity (supporting a solution in the public space).

In a constantly changing labor market, NGOs that collaborate and engage in continuous exchanges are better prepared to adapt quickly to new challenges. Through ongoing exchanges of best practices, NGOs can stay up to date with the latest innovations in the labor market field and implement solutions that not only address current challenges but also anticipate future needs.

These collaborations also play an important role in increasing the visibility of the NGO sector. While they play an essential role in the decision-making process in policy development, through their advocacy profile, think tanks should ideally contribute continuously with analyses, evaluations, and the formulation of alternative policies. The think tank⁸ dimension within the Romanian NGO sector remains relatively underdeveloped, especially compared to other European Union countries.

The lack of a culture of political dialogue in Romania, the lack of interest and tradition among central and local authorities in using civil society expertise in a structured way in decision-making, as well as the crisis in the academic sector, are underlying causes of the current context. Think tanks in Romania still do not fully benefit from EU research programs⁹.

Despite the fact that these types of organizations produce research recommendations and public policy proposals, they are rarely used by central and local authorities and are often poorly understood by the general public. Therefore, collaboration combined with the exchange of best practices - both nationally and at the European level, could bring innovation and progress in the targeted fields¹⁰.

1.2. General Objective of the Project

The general objective of the project is to establish a Center of Excellence, a structure without legal personality, aimed at strengthening the capacity of NGOs in the field of employment and vocational training. Within the Center of Excellence, dedicated measures will be provided for 75 members/specialists from 32 civil society organizations (CSOs), supporting them in developing the competencies, skills, and resources needed to initiate and manage organizational development processes and to strengthen civic dialogue in the labor market field. Thus, through the project, we will support and assist 32 CSOs from less developed regions to develop and strengthen their organizations in order to contribute to inclusion through employment and training of disadvantaged groups, to participate in the provision of active employment measures, and to strengthen civic dialogue in the labor market, vocational training, and employment services sectors, through actions, services, and measures tailored to their needs.

1.3. Project Target Group

- 32 entities (associations and/or foundations) from the 7 less developed regions (South-East, North-East, North-West, West, South-West Oltenia, South Muntenia, Centre)

- 75 members from the 32 CSOs (civil society organizations) will benefit from the project's specific measures.

Members of the target group will benefit from professional training measures in the occupations of Trainer, Project Manager, and Recruitment Specialist, thus aiming to increase the capacity of NGOs involved in the project in identifying, attracting, and implementing projects funded through non-reimbursable financing in the fields of vocational training and employment.

1.4. Horizontal Principles Addressed by the Project

The project Center of Excellence for Strengthening NGO Capacity in Employment and Vocational Training assumes the implementation of essential horizontal principles for sustainable and inclusive development, in accordance with 7 OECD (2017). Innovative Citizen Participation and New Democratic Institution

8 A "think tank" is a term that describes an organization of specialized individuals, or even a single highly competent expert, who typically provides information free of charge in order to create, expand, reduce, eliminate, organize, or optimize a specific functional sector of society, such as optimizing military, economic, political, or cultural structures at local, regional, state, continental, or even global level.

9 Civil Society Development Foundation, (2019). Civil Society in Romania

10 European Commission (2018). Country Report Romania - Governance and Civil Society

Proiectul Centrul de Excelență pentru consolidarea capacității ONG-urilor în domeniul ocupării și formării profesionale își asumă implementarea principiilor orizontale esențiale pentru dezvoltarea durabilă și incluzivă, în conformitate cu prevederile Ghidului Solicitantului Condiții Specifice aferent apelului de proiecte PEO/48/PEO_P1/OP4/ESO4.2/PEO_A7 - Consolidarea dialogului social și a parteneriatelor pentru ocupare și formare III - Organizațiile societății civile-regiuni mai puțin dezvoltate. Aceste principii orizontale ghidează toate etapele proiectului, de la elaborare și planificare, la implementare, monitorizare și evaluare.

ACCESIBILITATEA PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI

Pentru a facilita accesul persoanelor cu handicap la activitățile proiectului, atât în cadrul sesiunilor de formare, cât și în cadrul evenimentelor/întâlnirilor desfășurate în cadrul proiectului se vor desfășura în spații care să dispună de logistica necesară pentru accesul facil al persoanelor cu handicap. De asemenea, persoanele cu dizabilități vor avea acces, în condiții egale cu ceilalți cetățeni la informațiile și serviciile oferite de website-ul proiectului prin implementarea de măsuri și instrumente pe site-ul proiectului dedicate persoanelor cu deficiențe de auz și de vedere (mărirea textului, posibilitatea ascultării textului prin selectarea acestuia etc).

În cadrul Campaniei de informare și conștientizare online se va aborda ca tema separată accesul persoanelor cu dizabilități.

UTILIZAREA EFICIENTĂ A RESURSELOR

Echipe eficiente - Achiziția de echipamente de ultimă generație cu consum redus de energie și autonomie mare.

Practici Sustenabile - Sistem de reciclare la sediul proiectului și în sălile de formare.

Comunicare Digitală - Comunicare electronică între membrii echipei de proiect.

Eficiență Energetică - Optimizarea uzului curentului electric și utilizarea luminilor economice.

Proiectul are în vedere eficientizarea energetică și un caracter neutru din punct de vedere al emisiilor. Avem în vedere tranziția către o economie cu emisii scăzute de carbon și eficiență din punct de vedere al utilizării resurselor prin intermediul campaniei online de informare și conștientizare.

Principiul "Do No Significant Harm":

Atenuarea schimbărilor climatice - Activitățile proiectului nu sunt generatoare de emisii semnificative de gaze cu efect de seră.

Adaptarea la schimbările climatice - Proiectul nu contribuie la creșterea efectului negativ al climatului actual și al climatului preconizat în viitor.

Utilizarea durabilă a resurselor - Proiectul nu este nociv pentru starea bună a corpurilor de apă sau a apelor marine.

Conform Regulamentelor Europene, principiul „a nu prejudicia în mod semnificativ” (DNSH - „Do No Significant Harm”) reprezintă potențialul activităților și investițiilor de a aduce prejudicii semnificative celor șase obiective de mediu. Proiectul nostru, prin natura lui, respectă principiul DNSH, neavând niciun impact negativ semnificativ asupra celor 6 obiective de mediu.

În cadrul Campaniei online de informare și conștientizare se va aborda ca temă separată principiul DNSH, promovând protecția mediului înconjurător.

1.5. Teme Secundare FSE

Proiectul Centrul de Excelență pentru consolidarea capacității ONG-urilor în domeniul ocupării și formării profesionale abordează toate temele orizontale esențiale pentru dezvoltarea durabilă și incluzivă, în conformitate cu prevederile Ghidului Solicitantului Condiții Specifice aferent apelului de proiecte PEO/48/PEO_P1/OP4/ESO4.2/PEO_A7 - Consolidarea dialogului social și a parteneriatelor pentru ocupare și formare III - Organizațiile societății civile-regiuni mai puțin dezvoltate.

CONTRIBUȚIA LA COMPETENȚELE ȘI LOCURILE DE MUNCĂ VERZI ȘI LA ECONOMIA VERDE

Proiectul promovează această temă în cadrul Campaniei online ca temă distinctă; de asemenea, prin măsurile propuse de sprijinire a 32 ONG-uri cu scopul implicării acestora în elaborarea și implementarea/furnizarea de servicii specifice pieței muncii (formare profesională și ocupare) proiectul contribuie în mod direct la Obiectivul general, obiectivele specifice și direcțiile de acțiune stabilite de Strategia națională pentru locuri de muncă verzi 2018 - 2025. Investiție semnificativă - Peste 1% din valoarea totală a proiectului este dedicată acestei teme.

the provisions of the Applicant's Guide - Specific Conditions related to the call PEO/48/PEO_P1/OP4/ESO4.2/PEO_A7 - Strengthening Social Dialogue and Partnerships for Employment and Training III - Civil Society Organizations in less developed regions. These principles guide all stages of the project, from design and planning to implementation, monitoring, and evaluation.

ACCESSIBILITY FOR PERSONS WITH DISABILITIES

To facilitate access for persons with disabilities to project activities, both training sessions and events/meetings will be held in spaces equipped with the necessary logistics to ensure easy access. Additionally, persons with disabilities will have equal access to the information and services provided on the project website through the implementation of tools dedicated to individuals with hearing and visual impairments (e.g., text enlargement, text-to-speech functionality, etc.).

Within the online information and awareness campaign, access for persons with disabilities will be addressed as a separate topic.

EFFICIENT USE OF RESOURCES

Efficient Equipment - Procurement of state-of-the-art equipment with low energy consumption and high autonomy

Sustainable Practices - Recycling systems at the project headquarters and in training rooms

Digital Communication - Electronic communication among project team members

Energy Efficiency - Optimization of electricity use and use of energy-saving lighting

The project aims at energy efficiency and maintaining a carbon-neutral profile. It supports the transition toward a low-carbon and resource-efficient economy through the online information and awareness campaign.

"Do No Significant Harm" Principle

Climate change mitigation - Project activities do not generate significant greenhouse gas emissions

Climate change adaptation - The project does not contribute to worsening current or future climate impacts

Sustainable use of resources - The project does not harm the good status of water bodies or marine waters

According to European regulations, the "Do No Significant Harm" (DNSH) principle refers to the potential of activities and investments to cause significant harm to six environmental objectives. By its nature, the project complies with the DNSH principle, having no significant negative impact on these objectives.

Within the online information and awareness campaign, the DNSH principle will be addressed as a separate topic, promoting environmental protection.

1.5. ESF Secondary Themes

The project Center of Excellence for Strengthening NGO Capacity in Employment and Vocational Training addresses all essential horizontal themes for sustainable and inclusive development, in accordance with the provisions of the Applicant's Guide - Specific Conditions related to the call PEO/48/PEO_P1/OP4/ESO4.2/PEO_A7.

CONTRIBUTION TO GREEN SKILLS, GREEN JOBS, AND THE GREEN ECONOMY

The project promotes this theme within the online campaign as a distinct topic. Additionally, through the measures proposed to support 32 NGOs in their involvement in developing and delivering labor market services (vocational training and employment), the project directly contributes to the general objective, specific objectives, and action directions established by the National Strategy for Green Jobs 2018-2025. Significant investment - Over 1% of the total project value is dedicated to this theme.

STRENGTHENING THE CAPACITY OF SOCIAL PARTNERS

Through its proposed measures, the project promotes and directly contributes to this theme across all its activities. 100% of the project budget is allocated to promoting and implementing measures for strengthening the capacity of social partners.

Integrated Impact of the Project

Green skills, green jobs, and the green economy - The project contributes to the development of green jobs through modern digital competencies and promotes an integrated package of measures supporting both green skills and the green economy.

Strengthening the capacity of social partners - The project promotes a set

CONSOLIDAREA CAPACITĂȚILOR PARTENERILOR SOCIALI

Proiectul prin măsurile propuse promovează și contribuie în mod direct la această temă în cadrul tuturor activităților sale. 100% din bugetul proiectului este alocat pentru promovarea și implementarea măsurilor de consolidare a capacității partenerilor sociali.

Impactul Integrat al Proiectului

Competențe și locuri de muncă verzi și la economie verde - Contribuim la dezvoltarea locurilor de muncă ecologice prin competențe digitale moderne și promovarea unui pachet de măsuri integrate care să susțină atât competențele și locurile de muncă verzi, precum și economia verde.

Consolidarea capacităților partenerilor sociali - Promovăm un set de măsuri integrate care au ca scop dezvoltarea și consolidarea capacității partenerilor sociali vizati în mod direct de proiect, respectiv cele 32 de ONG-uri din grupul țintă, precum și a celorlalte ONG-uri în mod indirect.

Proiectul integrează armonios toate aceste teme, contribuind la o dezvoltare sustenabilă și incluzivă.

Capitolul 2. Scurtă prezentare a dialogului civic și european

Societatea civilă este reprezentată de organizațiile și inițiativele cetățenești cu caracter cultural, umanitar, religios, economic, social sau educativ. Societatea civilă în esență ei militează pentru toleranță, deschidere, dialog. Articolul 40 din Constituția României prevede ca forme de asociere menționăm sindicatele, patronatele și organizațiile non-guvernamentale¹¹.

Societatea civilă joacă un rol crucial și în accesarea fondurilor europene, contribuind la identificarea nevoilor comunităților, dezvoltarea proiectelor relevante și monitorizarea implementării acestora.

Organizațiile societății civile sunt adesea în contact direct cu comunitățile locale și, prin urmare, sunt bine poziționate pentru a identifica nevoile și problemele care necesită finanțare. Ele pot contribui la definirea priorităților de finanțare, asigurându-se că acestea reflectă cu adevărat realitățile și necesitățile locale.

Societatea civilă joacă un rol important în monitorizarea modului în care sunt implementate proiectele finanțate din fonduri europene, asigurându-se că acestea își ating obiectivele și respectă standardele de transparență și responsabilitate¹².

Prin această monitorizare, organizațiile pot semnală eventuale nereguli sau probleme și pot contribui la ajustarea proiectelor în timp real pentru a maximiza impactul lor.

Organizațiile neguvernamentale sunt organizații independente față de stat, cu caracter non profit, orientate spre beneficiul public, organizații din sfera societății civile care își propun găsirea unor soluții pentru provocările societății, conturând astfel o societate democratică¹³.

Organizațiile neguvernamentale au un rol esențial în buna funcționare a societății, responsabilizează cetățenii, au funcții prestatoare de servicii, acoperind lacunele existente, sunt pionieri la nivel național și internațional.

Organizațiile neguvernamentale pot apăra interesele sociale, pot asigura protecția unor grupuri sociale, economice sau profesionale. Ele funcționează în mod non-profit și se concentrează pe obiective de interes public, cum ar fi sănătatea, educația, dezvoltarea comunităților, ajutorarea persoanelor defavorizate etc.

Organizațiile non-guvernamentale (ONG-urile) joacă un rol important în accesarea fondurilor europene, acestea fiind o sursă majoră de finanțare pentru proiecte menite să contribuie la dezvoltarea socială, economică și culturală.

Accesarea fondurilor europene reprezintă o oportunitate valoroasă pentru ONG-uri de a-și extinde activitățile și de a avea un impact mai mare asupra comunităților pe care le servesc.¹⁴

Dialogul civic este forma de dialog direct între Guvern sau administrație cu ONG-urile, respectiv partenerii sociali, organizații ale societății civile organizate, respectiv fundații, asociații meșteșugărești, ale pensionarilor, etc. Acesta joacă un rol esențial în accesarea fondurilor europene, unde implicarea societății civile și colaborarea dintre diverse părți interesate sunt cruciale pentru **succesul inițiativelor finanțate**¹⁵.

11 Constituția României, Art. 40 - Libertatea de asociere

12 Council of Europe (2009). Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process

13 European Commission - Civil Society & NGOs, https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/civil-society_en

14 UNDP (United Nations Development Programme) - Civil Society guidance, <https://www.undp.org>

15 Council of Europe (2009). Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making

of integrated measures aimed at developing and strengthening the capacity of the social partners directly targeted by the project, namely the 32 NGOs in the target group, as well as other NGOs indirectly.

The project harmoniously integrates all these themes, contributing to sustainable and inclusive development.

Chapter 2. Brief Overview of Civic and European Dialogue

Civil society is represented by organizations and citizen initiatives with cultural, humanitarian, religious, economic, social, or educational purposes. At its core, civil society advocates for tolerance, openness, and dialogue. Article 40 of the Romanian Constitution provides for the following forms of association: trade unions, employers' associations, and other forms of association. These include trade unions, employers' associations, and non-governmental organizations¹¹.

Civil society also plays a crucial role in accessing European funds by contributing to the identification of community needs, the development of relevant projects, and the monitoring of their implementation.

Civil society organizations are often in direct contact with local communities and are therefore well positioned to identify needs and issues requiring funding. They can contribute to defining funding priorities, ensuring that these truly reflect local realities and needs.

Civil society plays an important role in monitoring how projects funded through European funds are implemented, ensuring that they achieve their objectives and comply with standards of transparency and accountability.¹²

Through this monitoring, organizations can signal potential irregularities or issues and contribute to adjusting projects in real time to maximize their impact.

Non-governmental organizations are independent from the state, non-profit in nature, and oriented toward the public good. As part of civil society, they aim to find solutions to societal challenges, thus shaping a democratic society¹³.

NGOs play an essential role in the proper functioning of society: they promote civic responsibility, provide services that fill existing gaps, and act as pioneers at both national and international levels.

NGOs can defend social interests and provide protection for various social, economic, or professional groups. They operate on a non-profit basis and focus on public interest objectives such as health, education, community development, and support for disadvantaged individuals.

Non-governmental organizations (NGOs) also play an important role in accessing European funds, which represent a major source of financing for projects aimed at social, economic, and cultural development. Accessing European funds represents a valuable opportunity for NGOs to expand their activities and increase their impact on the communities they serve¹⁴.

Civic dialogue is the form of direct dialogue between the government or public administration and NGOs, as well as social partners and organized civil society organizations, such as foundations, associations, craft organizations, pensioners' associations, etc. It plays an essential role in accessing European funds, where the involvement of civil society and collaboration among stakeholders are crucial for the success of funded initiatives¹⁵.

Civic dialogue can be considered one of the pillars of democracy, improving the relationship and collaboration between society and public administration.

Civic dialogue represents a structured way of engaging with local authorities to achieve objectives of general interest for the community. This type of dialogue leads to consensus and shared commitment on topics that are generally complex and require long-term mobilization from all key actors. It provides a valuable opportunity to bring together key stakeholders at the community level: citizens, service providers, and public authorities¹⁶.

For social services to be effective, they must respond to the real needs of the population. Assessing these needs (in terms of diversity, number, availability

11 Constitution of Romania, Article 40 - Freedom of Association

12 Council of Europe (2009). Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process

13 European Commission - Civil Society & NGOs, https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/civil-society_en

14 UNDP (United Nations Development Programme) - Civil Society guidance, <https://www.undp.org>

15 Council of Europe (2009). Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making

16 idem

Dialogul civic poate fi considerat unul dintre pionii democrației, eficientizează relația și colaborarea dintre societate și administrația publică.

Dialogul civic reprezintă o modalitate structurată de a discuta cu autoritățile locale pentru atingerea unor obiective de interes general pentru comunitate. Acest tip de dialog duce la consens și angajament partajat, în subiecte care sunt în general complexe și care cer o mobilizare pe termen lung din partea tuturor actorilor cheie. El reprezintă o bună ocazie de a pune în relație de colaborare actorii cheie de la nivelul comunității: cetățeni, furnizori de servicii, autorități publice¹⁶.

Pentru a fi eficiente, serviciile sociale trebuie să răspundă nevoilor reale ale populației. Evaluarea acestor nevoi de servicii (în ceea ce privește diversitatea, numărul, disponibilitatea și calitatea serviciilor) reprezintă o obligație a autorităților publice locale (Legea 292/2011, art.112, alin.3). Ea contribuie la o folosire eficientă a resurselor publice existente și la o identificare corectă a persoanelor care vor folosi cu prioritate aceste servicii, fie că acestea sunt persoane vârstnice, copii, persoane cu dizabilități, familii cu situații socio-economice dificile, persoane fără adăpost, grupuri sau comunități marginalizate etc.¹⁷

Evaluarea nevoilor de servicii sociale este esențială pentru dimensionarea și planificarea corectă a asistenței necesare. De exemplu, distribuția și organizarea serviciilor sociale pot fi diferite în zonele rurale și urbane. În zonele rurale pot fi necesare mijloace suplimentare de transport, precum și un număr sporit de echipe mobile de profesioniști, atunci când planificăm servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoanele cu un grad sporit de dependență. În dezvoltarea serviciilor sociale, există câteva criterii fundamentale pe care autoritățile publice trebuie să le aibă în vedere, atunci când analizează nevoile locale și decid să creeze servicii noi în comunitate:

- (1) Serviciile trebuie să fie în număr suficient și să fie disponibile acolo unde este nevoie de ele.
- (2) Serviciile trebuie să fie accesibile (fizic, informațional, administrativ) celor care au nevoie de ele.
- (3) Serviciile sociale trebuie să aibă un cost rezonabil, tocmai pentru a permite accesul persoanelor cu un grad de vulnerabilitate sau excluziune mai mare.
- (4) Serviciile trebuie să fie bine gestionate, transparent conduse și să respecte drepturile și interesele persoanelor care beneficiază de aceste servicii.
- (5) Calitatea intervențiilor și a activităților derulate în aceste servicii trebuie să corespundă standardelor de calitate, să fie personalizate și să fie într-o continuă îmbunătățire¹⁸.

Consultarea cetățenilor este obligatorie în acest proces de analiză, precum și în planificarea serviciilor care vor fi dezvoltate la nivel local¹⁹. Analiza situațiilor de vulnerabilitate sau excluziune presupune, pe lângă strângerea datelor cantitative despre diferite grupuri de persoane vulnerabile, și numeroase interviuri și reuniuni de grup cu persoanele care sunt potențiali beneficiari de servicii sociale, pentru detalierea și precizarea nevoilor lor concrete de sprijin sau îngrijire (date calitative).

Responsabilitatea pentru realizarea drepturilor sociale ale cetățenilor revine întotdeauna autorităților publice. Atunci când autoritățile nu pot acoperi această responsabilitate prin propriile servicii sociale, ele decid delegarea furnizării de servicii sociale către terți furnizori (privați sau publici). Responsabilitatea pentru buna realizare a drepturilor cetățenilor nu se delege însă niciodată, de aceea autoritățile sunt cele care au obligația de a analiza permanent situația persoanelor vârstnice din comunitate (indiferent unde trăiesc acestea) și de a asigura un mediu demn, sigur și de bună calitate pentru ele, în mediul lor de viață²⁰.

Acesta este motivul pentru care evaluarea nevoilor este o procedură organizată la nivel local (regiune, județ, localitate) și este de obicei coordonată de autoritățile publice. **Etapile principale într-un dialog civic eficient sunt următoarele:**

Etapa 1. Sensibilizarea – Cetățenii trebuie să aibă un anumit grad de familiarizare cu subiectul supus discuției și să fie interesați de el, înainte de a decide o implicare mai mare în acțiunile de dialog. Dacă această sensibilizare nu există, sunt necesare acțiuni de informare care să permită participanților să înțeleagă mai bine contextul problemei și consecințele adoptării unei soluții în

lity, and quality of services) is an obligation of local public authorities (Law 292/2011, Article 112, paragraph 3). This contributes to the efficient use of public resources and to the correct identification of individuals who should be prioritized for these services, such as the elderly, children, persons with disabilities, families in difficult socio-economic situations, homeless individuals, or marginalized groups and communities¹⁷.

Assessing social service needs is essential for the proper planning and scaling of assistance. For example, the distribution and organization of social services may differ between rural and urban areas. In rural areas, additional transportation means and a higher number of mobile professional teams may be required when planning home care services for individuals with high levels of dependency. In developing social services, there are several fundamental criteria that public authorities must consider when analyzing local needs and deciding to create new services within the community:

- (1) Services must be sufficient in number and available where they are needed.
- (2) Services must be accessible (physically, informationally, and administratively) to those who need them.
- (3) Social services must be reasonably priced to ensure access for individuals with higher levels of vulnerability or exclusion.
- (4) Services must be well-managed, transparently governed, and respectful of the rights and interests of beneficiaries.
- (5) The quality of interventions and activities must meet quality standards, be personalized, and continuously improved¹⁸.

Citizen consultation is mandatory in this process of analysis, as well as in planning the services to be developed at the local level¹⁹. The analysis of vulnerability or exclusion situations involves not only collecting quantitative data about different vulnerable groups but also conducting numerous interviews and group meetings with potential beneficiaries of social services to better understand their specific support or care needs (qualitative data).

Responsibility for ensuring citizens' social rights always lies with public authorities. When authorities cannot fulfill this responsibility through their own services, they may delegate the provision of social services to third-party providers (private or public). However, responsibility for ensuring these rights is never delegated. Therefore, authorities are obliged to continuously assess the situation of elderly individuals in the community and ensure a dignified, safe, and high-quality living environment for them²⁰.

This is why needs assessment is an organized procedure at the local level (region, county, locality) and is usually coordinated by public authorities.

Main stages of effective civic dialogue:

Stage 1. Awareness – Citizens must have a certain level of familiarity with the topic under discussion and an interest in it before deciding to become actively involved. If such awareness is lacking, information activities are necessary to help participants better understand the context and consequences of potential solutions.

Stage 2. In-depth understanding and consensus-building – This stage involves more detailed information about the topic and possible solutions (including additional training if necessary), consultations to identify all perspectives, and negotiation of solutions considered most appropriate for resolving local issues.

Stage 3. Implementation of collective action – This stage involves implementing the agreed solutions through collective action. This may take the form of local authority interventions, public-private partnerships, or multi-stakeholder cooperation regulated through contracts or agreements²¹.

There are several **forms of civic dialogue** within a community. Below are some ways in which public authorities and citizens can jointly analyze and seek solutions to priority issues at the local or county level:

- (1) Public consultations and debates organized by public authorities on a specific announced topic, usually when legislative changes or local council decisions are being considered.
- (2) Thematic advisory councils composed of representatives from a limited group involved in a specific field or topic. These are consulted when regulatory or administrative adjustments are proposed.

(1) Open consultations for the general public aimed at identifying and

Process

16 Idem

17 Legea asistenței sociale nr. 292/2011

18 Idem

19 Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică

20 Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale

17 Law No. 292/2011 on Social Assistance

18 idem

19 Law No. 52/2003 on Transparency in Decision-Making in Public Administration

20 Law No. 292/2011 on Social Assistance

21 OECD (2017). Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions

domeniul respectiv.

Etapa 2 – Cunoașterea aprofundată a subiectului și obținerea unui consens asupra soluțiilor de rezolvare a problemei supuse dialogului. În această etapă au loc informări mai detaliate cu privire la subiect și soluțiile posibile (formare suplimentară, dacă este cazul), consultări pentru a identifica toate punctele de vedere și apoi negocierea soluțiilor apreciate ca fiind cele mai potrivite pentru rezolvarea problemelor locale (dialog și decizie).

Etapa 3 – Implementarea acțiunii colective care conduce la rezolvarea problemei, în acord cu soluțiile adoptate prin consens. Această acțiune finală poate lua forma unei intervenții implementate de către autoritatea locală, a unui parteneriat public-privat pentru rezolvarea unei probleme locale, a unei acțiuni de cooperare multi-actori, reglementată prin contracte sau acorduri între părți.²¹

Există mai multe forme de dialog civic în comunitate. Prezentăm în continuare câteva modalități prin care autoritățile publice și cetățenii pot analiza și căuta soluții împreună, la problemele prioritare ale localității sau județului lor:

(1) Consultări și dezbateri pentru publicul larg, organizate de către autoritățile publice, pe un subiect anunțat. Aceste dezbateri sunt organizate de obicei atunci când autoritatea publică inițiază modificări legislative sau hotărâri de consilii locale pentru rezolvarea unor probleme considerate prioritare.

(2) Organizarea unor consilii consultative tematice – aceste structuri sunt alcătuite din reprezentanții unui public restrâns, implicat în analiza sau gestionarea unui anumit domeniu sau tematici. Aceste consilii sunt invitate la dialog de către autoritățile publice, atunci când tematica respectivă face obiectul unor propuneri de reglementare legală sau ajustare administrativă.

(3) Consultări deschise publicului larg, pentru identificarea unor tematici prioritare de acțiune și prioritizarea acestora. Spre deosebire de acțiunile de la punctul 1, tematica acestor întâlniri nu este una prestabilită. Aceste reuniuni au ca scop tocmai prioritizarea unor subiecte-cheie pentru autoritatea locală, care vor face ulterior obiectul unor dialoguri mai concentrate. Ele pot fi derulate online sau față în față, la inițiativa autorităților sau a grupurilor de cetățeni. Aceste reuniuni sunt organizate, de pildă, în etapa de consultare a cetățenilor din luna aprilie, care vizează prima anticipare a bugetului local pe anul următor și deci prioritățile de finanțare (despre aceste reuniuni vom vorbi și în paragraful legat de calendarul acțiunilor publice de la nivel local).

(4) Comunicarea autorității-cetățeni în urma unor cereri, petiții, memoriilor din partea cetățenilor.²²

În dialogul direct cu autoritățile și cu publicul larg pot fi utilizate trei tipuri de strategii, în funcție de situația sau subiectul supus discuției:

(a) Strategia de informare cu privire la subiectele presante pentru comunitate – În cazul în care decidenții sau publicul larg nu sunt suficienți de informați cu privire la problemele comunității, un prim pas este acela de a crește gradul de conștientizare față de problemele respective. Se pot organiza evenimente, acțiuni de presă, diseminare de materiale informative scrise sau video, pentru a informa cât mai bine actorii cheie despre solicitările concrete ale comunității²³.

(b) Strategia de colaborare – atunci când actorii cheie sunt de acord cu mesajul principal al acțiunii de advocacy, coordonatorul acțiunii trebuie să se asigure că toți partenerii și colaboratorii intervin eficient în raport cu autoritățile, se sincronizează în acțiunile lor și ținesc spre un obiectiv comun²⁴.

(c) Strategia de confruntare este o ultimă soluție în relația cu autoritățile și se folosește doar atunci când nici un dialog direct nu mai este posibil sau nu mai dă rezultate. Marșurile publice, grevele, protestele publice sunt astfel de acțiuni care semnalează faptul că dialogul este blocat și este necesar un sprijin masiv din partea publicului larg pentru a crea o presiune mai mare spre autorități, în vederea rezolvării problemelor²⁵.

Principii de Bază ale Dialogului Civic

1. Incluziune

Incluziunea este un principiu fundamental al dialogului civic, care se referă la asigurarea participării largi și diverse a cetățenilor în procesele decizionale. Acest principiu presupune că toți cetățenii, indiferent de statut social, economic, etnic, de gen sau de altă natură, au dreptul și oportunitatea de a-și

21 OECD (2017). *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions*

22 Council of Europe (2009). *Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process*

23 OECD (2017). *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions: The Deliberative Wave*. OECD Publishing

24 World Bank (2018). *Engaging Citizens in Public Services: Participation and Feedback in Public Administration*

25 UN Human Rights Office (OHCHR) – *Freedom of Peaceful Assembly Guidelines* (2019)

prioritizing key issues. Unlike the first type, these do not have a predefined topic and are meant to establish priorities for future focused dialogue. They may be held online or in person and are often used, for example, in budget planning processes.

(2) Communication between authorities and citizens based on requests, petitions, or memoranda submitted by citizens²².

Strategies Used in Civic Dialogue

Depending on the context, three main strategies can be used:

(a) Information strategy – When decision-makers or the public are not sufficiently informed, awareness must be raised through events, media actions, and dissemination of informational materials (written or video) to better inform key actors about community needs²³.

(b) Collaboration strategy – When key actors agree on the main advocacy message, efforts focus on coordination, ensuring that all partners act efficiently, in sync, and toward a common objective²⁴.

(c) Confrontation strategy – A last-resort approach used when dialogue is no longer possible or effective. Public marches, strikes, and protests signal that dialogue has broken down and that broader public support is needed to pressure authorities to address the issues²⁵.

Principles of Civic Dialogue

1. Inclusion

Inclusion is a fundamental principle of civic dialogue, referring to ensuring broad and diverse participation of citizens in decision-making processes. This principle assumes that all citizens, regardless of social, economic, ethnic, gender, or other status, have the right and opportunity to express their opinions and contribute to the formation of public policies.

Key aspects of inclusion:

1. Equal access to information

○ All citizens must have access to relevant information in a format that is easy to understand and accessible. This includes translating documents into minority languages and adapting materials for persons with disabilities.

2. Diverse participation

○ It is essential to ensure that traditionally underrepresented groups, such as ethnic minorities, persons with disabilities, youth, elderly people, and rural populations, are invited and supported to participate in civic dialogue²⁶.

3. Removal of barriers

○ Identifying and removing barriers that prevent certain groups from participating. These barriers may be physical (access to venues), digital (internet access), cultural (discrimination), or linguistic²⁷.

4. Adapted participatory methods

○ Using participatory methods and formats that are accessible and attractive to different groups of citizens. For example, organizing meetings in accessible locations for persons with disabilities or conducting online consultations for those who cannot attend in person²⁸.

5. Collaboration with community organizations

○ Involving local and community-based organizations that represent marginalized groups to facilitate their participation and ensure their voices are heard²⁹.

6. Respect and dignity

○ Creating a dialogue environment in which all participants feel respected and where diversity of opinions and perspectives is valued. This involves combating any form of discrimination or exclusion³⁰.

7. Monitoring and evaluation

○ Constantly monitoring the level of inclusion in civic dialogue processes and evaluating their impact on different groups of citizens. Adjusting methods and approaches based on feedback in order to continuously improve inclusion³¹.

22 Council of Europe (2009). *Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process*

23 OECD (2017). *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions: The Deliberative Wave*. OECD Publishing

24 World Bank (2018). *Engaging Citizens in Public Services: Participation and Feedback in Public Administration*

25 UN Human Rights Office (OHCHR) – *Freedom of Peaceful Assembly Guidelines* (2019)

26 European Commission (2019). *Better Regulation Guidelines*

27 OECD (2017). *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions*. OECD Publishing

28 Council of Europe (2009). *Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process*

29 World Bank (2018). *Engaging Citizens in Public Services*

30 European Union Agency for Fundamental Rights (FRA) (2019). *Inequalities and discrimination in participation*

31 OECD (2020). *Civic Space and Participation Indicators*

exprima opiniile și de a contribui la formarea politicilor publice.

Aspecte cheie ale Incluziunii:

1. Acces Egal la Informație

o Toți cetățenii trebuie să aibă acces la informațiile relevante într-un format care să fie ușor de înțeles și accesibil. Aceasta include traducerea documentelor în limbile minorităților și adaptarea materialelor pentru persoanele cu dizabilități.

2. Participare Diversă

o Este esențial să se asigure că grupurile tradițional subreprezentate, cum ar fi minoritățile etnice, persoanele cu dizabilități, tinerii, vârstnicii și persoanele din mediul rural, sunt invitate și sprijinite să participe la dialogul civic²⁶.

3. Eliminarea Bariereleor

o Identificarea și eliminarea barierelor care împiedică participarea anumitor grupuri. Aceste bariere pot fi de natură fizică (accesibilitate la locații), digitală (acces la internet), culturală (discriminare) sau lingvistică²⁷.

4. Metode Participative Adaptate

o Utilizarea de metode și formate participative care să fie accesibile și atractive pentru diferite grupuri de cetățeni. De exemplu, organizarea de întâlniri în locuri accesibile pentru persoanele cu dizabilități sau desfășurarea consultărilor online pentru cei care nu pot participa fizic²⁸.

5. Colaborare cu Organizațiile Comunitare

o Implicarea organizațiilor locale și comunitare care reprezintă grupuri marginalizate pentru a facilita participarea acestora și pentru a asigura că vocile lor sunt auzite²⁹.

6. Respect și Demnitate

o Crearea unui mediu de dialog în care toți participanții se simt respectați și în care diversitatea de opinii și perspective este valorizată. Aceasta presupune combaterea oricăror forme de discriminare sau de excludere³⁰.

7. Monitorizare și Evaluare

o Monitorizarea constantă a gradului de incluziune în procesele de dialog civic și evaluarea impactului acestora asupra diferitelor grupuri de cetățeni. Ajustarea metodelor și abordărilor în funcție de feedback-ul primit pentru a îmbunătăți continuu incluziunea³¹.

2. Transparență

Este un principiu esențial al dialogului civic, care implică deschiderea și accesibilitatea proceselor decizionale pentru toți cetățenii. Transparența contribuie la crearea unui mediu de încredere între cetățeni și instituțiile publice, asigurând că deciziile sunt luate într-un mod deschis, informat și responsabil.

Aspecte cheie ale Transparenței:

• Acces la Informație

o Cetățenii trebuie să aibă acces ușor la toate informațiile relevante despre procesele decizionale, inclusiv date, documente, rapoarte și procese-verbale. Acestea trebuie să fie disponibile într-un format accesibil și comprehensibil pentru toată lumea.

• Publicarea Deciziilor și Proceselor

o Instituțiile publice trebuie să publice în mod regulat informații despre deciziile luate, inclusiv justificările acestora și cum au fost considerate contribuțiile cetățenilor în proces. Documentele importante ar trebui să fie ușor accesibile pe platformele oficiale.

• Claritate și Simplitate

o Informațiile oferite cetățenilor trebuie să fie prezentate clar, fără jargon tehnic inutil, pentru a fi înțelese de toate grupurile sociale, indiferent de nivelul lor de educație sau experiență anterioară în domeniu.

• Comunicare Proactivă

o Autoritățile trebuie să comunice proactiv cu cetățenii, nu doar să răspundă la solicitări. Acest lucru poate include actualizări regulate, buletine informative și utilizarea de platforme digitale pentru a disemina informații în timp real.

• Implicarea Publicului în Elaborarea Politicilor

o Procesul decizional ar trebui să fie deschis pentru participarea cetățe-

²⁶ European Commission (2019). *Better Regulation Guidelines*.

²⁷ OECD (2017). *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions*. OECD Publishing

²⁸ Council of Europe (2009). *Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process*

²⁹ World Bank (2018). *Engaging Citizens in Public Services*

³⁰ European Union Agency for Fundamental Rights (FRA) (2019). *Inequalities and discrimination in participation*

³¹ OECD (2020). *Civic Space and Participation Indicators*

2. Transparency

Transparency is an essential principle of civic dialogue, involving openness and accessibility of decision-making processes to all citizens. Transparency contributes to building trust between citizens and public institutions, ensuring that decisions are made in an open, informed, and accountable manner.

Key aspects of transparency:

• Access to information

o Citizens must have easy access to all relevant information about decision-making processes, including data, documents, reports, and minutes, in an accessible and understandable format.

• Publication of decisions and processes

o Public institutions must regularly publish information about decisions made, including their justification and how citizen input was considered.

• Clarity and simplicity

o Information must be presented clearly, without unnecessary technical jargon, so it can be understood by all social groups regardless of education level.

• Proactive communication

o Authorities should communicate proactively, not only respond to requests, including updates, newsletters, and real-time digital communication.

• Public involvement in policy-making

o Citizens should be involved from the earliest stages of decision-making, not only at the end. Consultations must be genuine, and contributions must be meaningfully considered.

• Public accountability

o Institutions and leaders must provide clear explanations for their actions and decisions and respond to citizens' questions³².

• Feedback and review

o Citizens should be able to provide feedback on transparency, and institutions should use it to improve their practices.

3. Responsibility

Responsibility is a central principle of civic dialogue, referring to the obligation of public institutions, organizations, and leaders to be accountable to citizens for their decisions and actions. It ensures that decision-making is conducted with integrity and that commitments made in civic dialogue are respected.

Key aspects of responsibility:

• Public accountability

o Public institutions and organizations must be open and provide clear justifications for their decisions and actions. This includes providing detailed information regarding the reasons underlying the decisions made and how they will be implemented³³.

• Commitments

o Leaders and institutions must respect the commitments made within civic dialogue. If promises have been made or policies have been adopted based on citizens' input, these must be upheld or, if that is not possible, transparent explanations must be provided regarding the reasons for the change.

• Monitoring and evaluation mechanisms

o The implementation of monitoring mechanisms that allow citizens to track the progress and impact of the decisions made. Periodic evaluations of actions and achieved results are essential for maintaining accountability.

• Continuous feedback

o Citizens must have the opportunity to provide feedback on how decisions have been implemented and on the results achieved. Institutions must treat this feedback seriously and make the necessary adjustments to improve future processes³⁴.

• Transparency in implementation

o The implementation process of decisions must be transparent, and progress must be communicated regularly to the public. This includes publishing progress reports, associated costs, and other relevant information showing how resources are being managed³⁵.

4. Active Participation

Active participation is an essential principle of civic dialogue, referring to the continuous and meaningful involvement of citizens in decision-making processes. It encourages citizens not only to be observers but active contributors to public policy.

³² OECD (2015). *Accountability and Transparency in Public Governance*. OECD Publishing

³³ Idem

³⁴ Open Government Partnership (OGP) (2019). *Public Participation Principles*.

³⁵ European Commission (2019). *Better Regulation Guidelines*

nilor încă din fazele incipiente, nu doar la final. Consultările publice trebuie să fie autentice, iar contribuțiile cetățenilor să fie luate în considerare în mod real și transparent.

- **Răspundere Publică**
  - o Instituțiile și liderii trebuie să fie responsabili pentru acțiunile și deciziile lor. Acest lucru înseamnă să ofere explicații clare și să răspundă întrebărilor cetățenilor cu privire la modul în care au fost luate deciziile și ce criterii au fost utilizate³².

- **Feedback și Revizuire**
  - o Cetățenii ar trebui să aibă posibilitatea de a oferi feedback cu privire la transparența procesului decizional. Instituțiile ar trebui să utilizeze acest feedback pentru a-și îmbunătăți continuu practicile și pentru a corecta eventualele deficiențe.

3. Responsabilitate:

Este un principiu central al dialogului civic, care se referă la obligația instituțiilor publice, organizațiilor și liderilor de a răspunde în fața cetățenilor pentru deciziile și acțiunile lor. Responsabilitatea asigură că procesele decizionale sunt conduse cu integritate, iar angajamentele asumate în cadrul dialogului civic sunt respectate.

Aspecte cheie ale Responsabilității:

- **Răspundere Publică**
  - o Instituțiile publice și organizațiile trebuie să fie deschise și să ofere justificări clare pentru deciziile și acțiunile lor. Aceasta include furnizarea de informații detaliate cu privire la motivele care stau la baza deciziilor luate și la modul în care acestea vor fi implementate³³.

- **Angajamente Asumate**
  - o Liderii și instituțiile trebuie să își respecte angajamentele asumate în cadrul dialogului civic. Dacă au fost făcute promisiuni sau s-au adoptat politici pe baza contribuțiilor cetățenilor, acestea trebuie să fie respectate sau, dacă nu este posibil, trebuie oferite explicații transparente privind motivele schimbării.

- **Mecanisme de Monitorizare și Evaluare**
  - o Implementarea unor mecanisme de monitorizare care să permită cetățenilor să urmărească progresul și impactul deciziilor luate. Evaluările periodice ale acțiunilor și rezultatelor obținute sunt esențiale pentru menținerea responsabilității.

- **Feedback Continuu**
  - o Cetățenii trebuie să aibă posibilitatea de a oferi feedback asupra modului în care deciziile au fost implementate și asupra rezultatelor obținute. Instituțiile trebuie să trateze acest feedback cu seriozitate și să facă ajustările necesare pentru a îmbunătăți procesele viitoare³⁴.

- **Transparența în Execuție**
  - o Procesul de implementare a deciziilor trebuie să fie transparent, iar progresele trebuie să fie comunicate în mod regulat publicului. Aceasta include publicarea rapoartelor de progres, a costurilor asociate și a altor informații relevante care arată cum sunt gestionate resursele³⁵.

1. Participare Activă:

Este un principiu esențial al dialogului civic, care se referă la implicarea continuă și semnificativă a cetățenilor în procesele decizionale. Acest principiu încurajează cetățenii să nu fie doar spectatori, ci actori principali în formarea politicilor publice, contribuind cu idei, opinii și soluții concrete.

Aspecte Cheie ale Participării Active:

1. Implicare Continuă

- o Participarea activă nu trebuie să fie un eveniment izolat, ci un proces continuu. Cetățenii trebuie încurajați să se implice în toate etapele procesului decizional, de la inițierea ideilor până la implementarea și evaluarea politicilor³⁶.

2. Acces la Instrumente de Participare

- o Pentru a facilita participarea activă, cetățenii trebuie să aibă acces la o gamă variată de instrumente și platforme care să le permită să contribuie eficient. Acestea pot include consultări publice, platforme online, dezbateri comunitare, petiții și grupuri de lucru³⁷.

Key aspects of active participation:

1. Continuous involvement

- o Active participation should not be an isolated event, but a continuous process. Citizens should be encouraged to engage in all stages of the decision-making process, from the initiation of ideas to the implementation and evaluation of policies³⁶.

2. Access to participation tools

- o To facilitate active participation, citizens must have access to a wide range of tools and platforms that allow them to contribute effectively. These may include public consultations, online platforms, community debates, petitions, and working groups³⁷.

3. Development of civic skills

- o Civic education and training are essential to ensure active and informed participation. Citizens must be aware of their rights and responsibilities and have the necessary knowledge to participate effectively³⁸.

4. Real opportunities for contribution –

- o Active participation must be genuine, not merely symbolic. Public institutions must create real opportunities for citizens to influence decisions, including through co-creation of policies and involvement in deliberative processes.

5. Diversity in participation

- o It is important that participation is as diverse as possible, reflecting different social, economic, and cultural groups. Encouraging participation from all segments of society ensures that decisions reflect a wide range of perspectives and interests.

An important element of civic dialogue is the respect for core values that ensure its effectiveness and stability:

(1) **Active and full participation in dialogue** – In a local decision-making group, all participants should be encouraged to express themselves and make their opinions known. This participation strengthens the group in several ways: on the one hand, members are encouraged to discuss issues that do not always have easy solutions. They learn that opinions must be expressed and supported with arguments, even if they are not selected as the group's solutions, and this does not lead to frustration or disengagement. On the other hand, citizens learn to share ideas in a constructive way and discover the variety of viewpoints held by others³⁹.

(2) **Mutual understanding and respect** – In a dialogue group, participants must understand that the presence of all individuals in the group is legitimate and important for the community. Recognizing each other's roles enables respect for different viewpoints and gradually leads to a much broader perspective on possible solutions⁴⁰.

(3) **Inclusive solutions** – Solutions that include the interests of all parties are wise solutions. Each person holds "their part of the truth," and when everyone's perspectives are taken into account in the final decision, the solution becomes more sustainable in the long term⁴¹.

(4) **Shared responsibility** – In participatory decision-making groups, members understand that once decisions are made, everyone must comply with them fully. Therefore, they make every effort to reach consensus and listen to each other's opinions before making a decision. This approach is much more effective than assuming that everyone will take responsibility for a decision made within a very small circle, without the involvement of interested groups⁴².

The benefits of applying these values are evident:

(a) **Stable agreements** are achieved, supported by everyone, where ideas for solutions have been numerous and of high quality.

(b) **Dialogue groups** emerge strengthened and more supportive from such consultations. Participants learn to respect differing opinions, to effectively argue proposed solutions, and to facilitate and mediate tense situations. They gain confidence in themselves as well as in public decision-making institutions.

Social and civic dialogue takes place between citizens through organizations³⁶ Law no. 52/2003 on transparency in decision-making within public administration, Articles 2-7.

³⁷ ANFP (National Agency of Civil Servants), Guide on citizens' participation in the decision-making process, 2019.

³⁸ Minister of Education, Strategy on Education for Democratic Citizenship, 2021

³⁹ Law no. 52/2003 on transparency in decision-making within public administration, Articles 2-7.

⁴⁰ Council of Europe – Centre of Expertise for Good Governance, Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process, applied in Romania through public participation policies.

⁴¹ OECD, *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions – Romania case references*, 2023

⁴² Law no. 52/2003 on transparency in decision-making, Articles 7-12 (the obligation of authorities to justify decisions and to publish the results of consultations).

³² OECD (2015). *Accountability and Transparency in Public Governance*. OECD Publishing

³³ Idem

³⁴ Open Government Partnership (OGP) (2019). *Public Participation Principles*.

³⁵ European Commission (2019). *Better Regulation Guidelines*

³⁶ Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, art. 2-7.

<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocument/43374>

³⁷ ANFP (Agenția Națională a Funcționarilor Publici), *Ghid privind participarea cetățenilor în procesul decizional*, 2019

3. Dezvoltarea Competențelor Civice

o Educația și formarea în domeniul competențelor civice sunt esențiale pentru a asigura o participare activă și informată. Cetățenii trebuie să fie conștienți de drepturile și responsabilitățile lor și să aibă cunoștințele necesare pentru a participa eficient³⁸.

4. Crearea de Oportunități Reale de Contribuire

o Participarea activă trebuie să fie autentică, nu doar simbolică. Instituțiile publice trebuie să creeze oportunități reale pentru ca cetățenii să influențeze deciziile, inclusiv prin co-creare de politici și prin implicarea în procese de deliberare.

5. Diversitate în Participare

o Este important ca participarea să fie cât mai diversă, reflectând diferite grupuri sociale, economice și culturale. Încurajarea participării din partea tuturor segmentelor societății asigură că deciziile reflectă o gamă largă de perspective și interese.

Un element important în dialogul civic este acela al respectării unor valori de bază care asigură eficiența și stabilitatea dialogului:

(1) Participarea activă și deplină la dialog - Într-un grup de decizie la nivel local, toți participanții trebuie încurajați să se exprime și să își facă opiniile cunoscute. Această participare întărește grupul în diferite moduri: pe de o parte membrii sunt încurajați să discute lucruri care nu au întodeauna soluții facile. Ei învață că opiniile trebuie exprimate și argumentate, chiar dacă nu vor fi alese ca soluții ale grupului, iar acest lucru nu conduce la frustrare sau dezangajare. Pe de altă parte, cetățenii învață să împărtășească idei într-un mod constructiv și descoperă descoperire varietatea punctelor de vedere ale celorlalți³⁹.

(2) Înțelegere și respect reciproc - Într-un grup de dialog, participanții trebuie să înțeleagă că prezența tuturor persoanelor din grup este legitimă și important pentru comunitate. Recunoașterea rolurilor celorlalți permite respectul punctelor de vedere și conduce progresiv la o perspectivă mult mai largă asupra soluțiilor posibile⁴⁰.

(3) Soluții incluzive - Soluțiile care includ interesele tuturor părților sunt soluții înțelepte. Fiecare deține "partea lui de adevăr" și, atunci când perspectivele tuturor sunt luate în considerare în decizia finală, soluția este mai sustenabilă pe termen lung⁴¹.

(4) Responsabilitate partajată - În grupurile de decizie participativă, membrii acestora știu că odată deciziile luate, toată lumea trebuie să le respecte întocmai. De aceea, ei vor face toate eforturile de a ajunge la un consens și de a asculta opinia fiecăruia, înainte de luarea deciziei. Acest mod de lucru este desigur mult mai eficient decât acela în care presupunem că toată lumea își va asuma responsabilitatea pentru o decizie care a fost luată într-un cerc foarte restrans, fără participarea grupurilor interesate⁴².

Beneficiile aplicării acestor valori sunt evidente:

(a) Se obțin acorduri stabile, asumate de toată lumea, în care ideile pentru găsirea soluțiilor au fost numeroase și de bună calitate.

(b) Grupurile de dialog ies întărite și suportive din aceste consultări. Participanții învață să respecte opiniile divergente, să argumenteze eficient soluțiile propuse, să faciliteze și să medieze situațiile tensionate. Ei capătă încredere în sine și, de asemenea, în instituțiile publice de decizie.

Dialogul social și civic se realizează între cetățeni prin organizații precum sindicate, patronate, etc și autoritățile publice centrale și locale, autorități care prin natura atribuțiilor lor care promovează politici care influențează viața economico-socială a populației sau a unei comunități locale⁴³. Implicarea activă a societății civile contribuie la prevenirea corupției și a abuzurilor, asigurându-se că resursele ajung acolo unde sunt cel mai necesare.

Implicarea cetățenilor prin organizații, asociații, sindicate, patronate, în procesul decizional denotă responsabilizarea acestora, dar și transparență pentru autorități în luarea deciziilor⁴⁴.

Dialogul civic facilitează crearea de parteneriate între diferite organizații și autorități publice, esențiale pentru implementarea proiectelor finanțate din

38 Ministerul Educației, *Strategia privind educația pentru cetățenie democratică*, 2021, <https://www.edu.ro>

39 Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, art. 2-7, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/43374>

40 Consiliul European - Centrul de Expertiză pentru Buna Guvernare, *Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process*, aplicat în România prin politici publice de participare

41 OECD, *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions - Romania case references*, 2023

42 Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională, art. 7-12 (obligația autorităților de a justifica deciziile și de a publica rezultatele consultării)

43 Legea nr. 62/2011 a dialogului social, cu modificările și completările ulterioare

44 Legea nr. 544/2001 privind accesul la informațiile de interes public

tions such as trade unions, employers' associations, etc., and central and local public authorities, which, by virtue of their responsibilities, promote policies that influence the socio-economic life of the population or of a local community⁴³. Active involvement of civil society helps prevent corruption and abuse, ensuring that resources reach where they are most needed.

Citizen involvement through organizations, associations, unions, and employers' bodies in the decision-making process demonstrates accountability and transparency in public administration⁴⁴.

Civic dialogue facilitates the creation of partnerships between different organizations and public authorities, which are essential for implementing projects financed from European funds. These partnerships bring additional resources and expertise, offering greater chances of successful project implementation⁴⁵.

The most important form of citizen organization is regulated by Government Ordinance No. 26/2000, Article 1(1), which states: "Individuals and legal entities seeking to carry out activities of general interest or in the interest of communities or, where appropriate, in their own non-patrimonial interest may establish associations or foundations under the conditions of this ordinance."

It should not be understood from this information that participatory democracy can or should replace representative democracy. Elected officials will always have a set of responsibilities they assume within local or county councils, and for which consultation cannot always be broad. However, citizen consultation always complements and informs the decisions that local representatives must take in the interest of the citizens they represent and serve.

Public Consultation

Public consultation in Romania:

The Economic and Social Council (ESC) is an institution established under Law No. 62/2011 - the Social Dialogue Law (Article 82), with the aim of ensuring dialogue at the national level between employers' organizations, trade unions, and representatives of organized civil society.

The Economic and Social Council is an autonomous institution with legal personality, a public body of national interest, and a consultative structure attached to the Parliament and the Government. Its purpose is to guide legislative initiatives and signal economic and social phenomena that require legislative and policy measures. The functioning of the Economic and Social Council is ensured by the plenary assembly, the executive bureau, the president and vice-presidents, the permanent specialized committees, and the general secretary. The civic dialogue structure is composed of 45 members. Among the members of the Economic and Social Council (ESC), national members are also nominated to the European Economic and Social Committee; at present, Romania has 15 members.

The ESC issues advisory opinions on normative acts initiated by the Government or Parliament, initiates, at the request of the Government or on its own initiative, analyses and studies on economic and social realities, signals economic and social phenomena that require new legislative measures, and ensures the monitoring of the implementation of the provisions of ILO Convention No. 144/1976 on tripartite consultations. The Economic and Social Council issues advisory opinions on legislative initiatives. Those who initiate draft normative acts are required to request the ESC's advisory opinion.

Dialogue within the ESC between representatives of civil society is civic dialogue. Dialogue between the administration or Government and NGOs, which is also civic dialogue, is currently limited, as there is no direct consultation platform or network in place.

Dialogue between the Parliament/Government and the Economic and Social Council is considered social dialogue at the national level.

Public consultation in Europe:

The European Economic and Social Committee (EESC) is a consultative body of the European Union, based in Brussels, composed of 329 members. Germany, France, and Italy each have 24 members; Spain and Poland have 21; Romania has 15; Belgium, Bulgaria, Czechia, Austria, Greece, the Netherlands, Portugal, Sweden, and Hungary each have 12; Croatia, Denmark, Finland, Ireland, Lithuania, and Slovakia have 9 members each; Slovenia, Estonia, and Latvia have 7 members; Cyprus and Luxembourg have 6 members each; and Malta has 5 members in the EESC. The European Economic and Social Committee represents the economic and social actors of organized civil society,

43 Law no. 62/2011 on social dialogue, as subsequently amended and supplemented.

44 Law no. 544/2001 on access to information of public interest.

45 FDSC - Foundation for the Development of Civil Society, Civic Dialogue and Public Participation in Romania, 2019.

fonduri europene, aceste parteneriate aducând resurse și expertiză suplimentară, oferind șanse mai mari de succes în implementarea proiectelor⁴⁵.

Cea mai importantă formă de organizare a cetățenilor este reglementată de ordonanța Guvernului nr. 26/2000 Articolul "1(1) Persoanele fizice și persoanele juridice care urmăresc desfășurarea unor activități de interes general sau în interesul unor colectivități ori, după caz, în interesul lor personal nepatrimonial pot constitui asociații ori fundații în condițiile prezentei ordonanțe."

Nu trebuie înțeles din aceste informații faptul că democrația participativă poate sau trebuie să înlocuiască democrația reprezentativă. Aleșii locali vor avea întotdeauna un set de responsabilități pe care le asumă în consiliile locale sau județene, și pentru care consultarea nu poate fi întotdeauna una largă. Dar consultarea cetățenilor completează și documentează întotdeauna deciziile pe care aleșii locali trebuie să le ia în beneficiul cetățenilor pe care îi reprezintă și în slujba cărora se află.

Consultarea publică

Consultarea publică în România:

Consiliul Economic și Social este instituția constituită în baza Legii nr. 62/2011 – Legea dialogului social (art.82), în scopul realizării dialogului la nivel național dintre organizațiile patronale, organizațiile sindicale și reprezentanții ai societății civile organizate.

Consiliul Economic și Social este o instituție autonomă, cu personalitate juridică, o instituție publică, de interes național, o structură consultativă pe lângă Parlament și Guvern și are ca scop orientarea inițiativelor legislative și semnalarea fenomenelor economice și sociale ce impun măsuri legislative și de acțiune. Funcționarea Consiliului Economic și Social este asigurată de plen, biroul executiv, președinte și vicepreședinti, comisiile de specialitate permanente și secretarul general. Structura de dialog civic este alcătuit din 45 de membri. Din membrii Consiliului Economic și Social (CES) sunt nominalizați și membri naționali în cadrul Comitetului Economic și Social European, în prezent România având 15 membri.

CES avizează acte normative inițiate de Guvern sau de Parlament, inițiază, la cererea Guvernului sau din proprie inițiativă, analize și studii privind realitățile economice și sociale, semnalează fenomene economice și sociale care impun elaborarea unor noi acte normative, asigură urmărirea aplicării prevederilor Convenției OIM nr. 144/1976 privind consultările tripartite. Consiliul Economic și Social emite avize consultative cu privire la inițiativele normative. Cei care inițiază proiecte de acte normative au obligativitatea de a solicita avizul consultativ al CES.

Dialogul purtat în cadrul CES între reprezentanții societății civile este dialog civic. Dialogul între administrație sau Guvern și ONG-uri, care este tot dialog civic, este limitat, deoarece în prezent nu există o platformă sau o rețea directă de consultare.

Dialogul între Parlament/ Guvern și Consiliul Economic și Social este asimilat dialogului social la nivel național.

Consultarea publică în Europa:

Comitetul Economic și Social European (CESE) este un organ de consultare al Uniunii Europene, cu sediul la Bruxelles, compus din 329 membri. Germania, Franța și Italia au câte 24 membri, Spania și Polonia 21, România 15, Belgia, Bulgaria, Cehia, Austria, Grecia, Țările de Jos, Portugalia, Suedia și Ungaria au câte 12, Croația, Danemarca, Finlanda, Irlanda, Lituania și Slovacia au câte 9 membri, 7 membri au Slovenia, Estonia și Letonia, Cipru și Luxemburg au câte 6 membri, iar Malta are 5 membri în CESE. Comitetul Economic și Social European reprezintă actorii economici și sociali din societatea civilă organizată, precum angajatorii și angajații, sindicatele și organizațiile de consumatori.

Membrii Comitetului Economic și Social European (CESE) sunt numiți de către Consiliul pentru un mandat de cinci ani după ce au fost în prealabil desemnați de guvernele naționale de unde provin. Prin DECIZIA (UE) 2020/1392 A CONSILIULUI din 2 octombrie 2020 au fost numiți membrii CESE pentru perioada 21 septembrie 2020 - 20 septembrie 2025.

Comitetul Economic și Social European (CESE) își desemnează pentru un mandat de doi ani și jumătate Președintele și Biroul din membrilor. CESE beneficiază de suport din partea Secretariatului General, structura condusă de către un secretar general care îi raportează președintelui CESE.

Membrii Comitetului Economic și Social European se întâlnesc de 9 ori pe

such as employers and employees, trade unions, and consumer organizations.

Members of the European Economic and Social Committee (EESC) are appointed by the Council for a five-year term, after being previously nominated by their national governments. Through Council Decision (EU) 2020/1392 of 2 October 2020, members of the EESC were appointed for the period 21 September 2020 – 20 September 2025.

The European Economic and Social Committee elects its President and Bureau from among its members for a two-and-a-half-year term. The EESC is supported by a General Secretariat, headed by a Secretary-General who reports to the President of the EESC.

Members of the European Economic and Social Committee meet nine times per year. They are independent of their national governments and are assisted in preparing meetings by the Consultative Commission on Industrial Change⁴⁶ and six specialized sections (Section for Economic and Monetary Union and Economic and Social Cohesion - ECO, Section for the Single Market, Production and Consumption - INT, Section for Employment, Social Affairs and Citizenship - SOC, Section for Agriculture, Rural Development and Environment - NAT, Section for External Relations - REX, Consultative Commission on Industrial Change - CCMI).

The EESC is intended to act as a bridge between European organizations and networks of European civil society. Democracy cannot exist without the participation of civil society, and the EESC, through its work, makes a real contribution to improving European policies.

Chapter 3. Best Practices

3.1 Best Practices in the European Union

The Council of Europe, through the Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process⁴⁷, has established the essential principles for civil participation:

- participation as a way of collecting and channeling citizens' views through NGOs into the decision-making process;
- trust;
- accountability and transparency, both from non-governmental organizations and public authorities;
- independence of NGOs as free and autonomous entities regarding their objectives, decisions, and activities.

The general principles of civil participation include:

- Participation – from the design to the implementation of public policy;
- Openness and accountability – European institutions must act openly, clarifying and detailing responsibilities and activities;
- Efficiency – stakeholders must be involved early in the development of public policy, in compliance with the principle of proportionality relative to the impact of the proposal;
- Coherence – participation must include feedback, evaluation, and review mechanisms.

Through the Guidelines for Civil Participation in Political Decision-Making Processes, adopted by the Committee of Ministers in 2017, the following principles are also established to govern the participation of all stakeholders in public decision-making⁴⁸:

- mutual respect among all actors, as the basis for honest interaction and mutual trust;
- respect for NGOs' opinions, whether or not they coincide with those of public authorities;
- respect for the positions expressed by public authorities, which hold competence and responsibility for public decisions;
- openness, transparency, and accountability;
- responsiveness, with all actors providing appropriate feedback;
- non-discrimination and inclusion, so that all voices, including those of disadvantaged or vulnerable groups, can be heard and considered;
- gender equality and equal participation of all groups, including those with special interests and needs, such as youth, elderly people, persons with disabilities, or minorities;
- accessibility through the use of clear language and appropriate participa-

⁴⁶ The Consultative Commission on Industrial Change

⁴⁷ Council of Europe, *Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process*, Conference of INGOs of the Council of Europe, 2009

⁴⁸ Council of Europe, *Guidelines for Civil Participation in Political Decision Making*, adopted by the Committee of Ministers on 27 September 2017.

⁴⁵ FDSC – Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile, *Dialog civic și participare publică în România*, 2019

an, sunt independenți de guvernele lor și sunt ajutați în pregătirea ședințelor de Comisia consultativă pentru mutații industriale⁴⁶ și cele șase secțiuni specializate (Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială – ECO, Secțiunea pentru piața unică, producție și consum – INT, Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie – SOC, Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului – NAT, Secțiunea pentru relații externe – REX, și o comisie consultativă Comisia consultativă pentru mutații industriale – CCOMI).

CESE este menit să fie un liant între organizațiile europene și rețelele societății civile europene. Democrația nu poate exista fără participarea societății civile, iar CESE, prin activitatea sa are un real tribut în îmbunătățirea politicilor europene.

Capitolul 3. Bune practici

3.1 Bune practici în Uniunea Europeană

Consiliul Europei, prin Codul de Bune Practici pentru Participarea Civilă în Procesul de Luare a Deciziilor⁴⁷, a stabilit principiile esențiale pentru participarea civilă:

- participarea, ca modalitate de colectare și canalizare a punctelor de vedere ale cetățenilor prin intermediul ONG-urilor către procesul de adoptare a deciziilor;

- încrederea;
- asumarea responsabilității și transparența, atât din partea organizațiilor neguvernamentale, cât și din partea autorităților;
- independența ONG-urilor, entităților libere și independente cu privire la scopurile, deciziile și activitatea lor.

La principiile generale ale participării civile punctăm:

- participarea – de la conceperea la implementarea unei politici publice;
- deschiderea și asumarea responsabilității – instituțiile europene trebuie să acționeze deschis, să clarifice și detalieze responsabil activitatea;
- eficiența – părțile interesate trebuie să fie implicate în dezvoltarea politicii publice timpuriu, cu respectarea principiului proporționalității față de impactul propunerii;

- coerența – participarea trebuie să includă mecanisme de feedback, evaluare și revizuire.

Prin Liniile Directoare pentru Participarea Civilă în Procesul de Adoptare a Deciziilor Politice, adoptate de Consiliul de Miniștri în 2017, se precizează, de asemenea, principiile care ar trebui să guverneze participarea tuturor actorilor interesați la deciziile publice⁴⁸:

- respectul reciproc între toți actorii, ca bază a interacțiunii oneste și a încrederei reciproce;
- respectul față de opinia ONG-urilor, indiferent dacă opiniile lor coincid sau nu cu opinia autorităților publice;
- respectul față de pozițiile exprimate de autoritățile publice, care dețin competența și responsabilitatea pentru deciziile publice;
- deschiderea, transparența și asumarea răspunderii;
- receptivitatea, toți actorii implicați furnizând feedback adecvat;
- nediscriminarea și incluziunea, astfel încât toate vocile, inclusiv cele ale categoriilor neprivilegiate sau cel mai vulnerabile, să poată fi auzite și luate în considerare;
- egalitatea de gen și participarea egală a tuturor grupurilor, inclusiv ale celor cu interese și nevoi speciale, precum tinerii, vârstnicii, persoanele cu dizabilități sau minoritățile;
- accesibilitatea prin utilizarea unui limbaj clar și a unor mijloace de participare adecvate, offline sau online, precum și prin orice dispozitiv.

3.2 Bune practici în România

Colaborarea între autorități și organizații nonguvernamentale/partenerii sociali pentru dezvoltarea de propuneri de politici publice și a dezvoltării locale este extrem de importantă întrucât ONG-urile și partenerii sociali pot avea acces mult mai ușor la nevoile și opiniile cetățenilor.

3.2.1 Participarea – societatea civilă acționează independent și poate susține prin independența de care dispune poziții distincte față de cea a autorităților publice.

3.2.2 Non-discriminarea – Toți actorii societății civile sunt invitați și abi-

tion methods, both offline and online, as well as through any device.

3.2 Best Practices in Romania

Collaboration between public authorities and non-governmental organizations/social partners for the development of public policy proposals and local development is extremely important, as NGOs and social partners often have easier access to citizens' needs and opinions.

3.2.1 Participation - Civil society acts independently and can, through its autonomy, support positions that are distinct from those of public authorities.

3.2.2 Non-discrimination - All civil society actors are invited and empowered to participate in public life without any form of discrimination.

3.2.3 Dignity and respect - Public authorities and civil society, although having different roles, share a common goal: improving quality of life.

3.2.4 Transparency and accountability - Openness, responsibility, clarity, transparency, and accountability of both public authorities and civil society.

Chapter 4. Brief presentation of best practices in national civic dialogue

Best Practices in National Civic Dialogue

Civic dialogue is essential for ensuring a healthy democracy, facilitating collaboration between citizens, civil society organizations and public authorities. For it to be effective, civic dialogue must follow certain best practices that ensure inclusion, transparency and accountability.

1. Participatory Inclusion. Participatory Inclusion in civic dialogue means the active, equal and deliberate involvement of all social categories – especially marginalized or underrepresented ones – in the public decision-making process⁴⁹.

- **Accessibility:** Ensuring that all groups, including marginalized ones, have access to dialogue processes. This may include organizing meetings in accessible places and using communication means that allow the participation of persons with disabilities⁵⁰.

- **Diversity of Participants:** Including a wide range of actors in dialogue, such as ethnic minorities, youth organizations, women's organizations, and representatives of different socio-economic communities⁵¹.

- **Support for Participation:** Providing resources, training and logistical support to encourage active participation of less represented citizens and organizations⁵².

2. Transparency in Processes. Transparency in processes in the context of civic dialogue means that all stages of the decision-making process between authorities and citizens are clear, open and easy to understand, so that all those interested can follow, understand and verify how decisions are made and who is responsible. Transparency in processes = visible decisions + accessible information + clear rules + responsibility⁵³.

- **Open Communication:** Publishing all relevant information related to civic dialogue, including meeting agendas, progress reports and decisions taken. These must be easily accessible and presented in a clear and concise manner⁵⁴.

- **Continuous Feedback:** Creating channels through which citizens and organizations can provide constant feedback throughout the dialogue process. This feedback must be taken into account and influence final decisions⁵⁵.

- **Monitoring and Reporting:** Implementing independent monitoring mechanisms that evaluate how civic dialogue is conducted and publicly report these evaluations⁵⁶.

3. Responsibility and Accountability. Responsibility and accountability in civic dialogue means that all involved actors – authorities, civil society organizations, citizens – must assume the consequences of their actions, respect commitments made and be held accountable when they make mistakes or fail to fulfill their role.

49 Council of Europe, *Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process*, 2009

50 Law No. 448/2006 on the Protection and Promotion of the Rights of Persons with Disabilities

51 National Strategy on Social Inclusion and Poverty Reduction 2021–2027, Ministry of Labor and Social Solidarity

52 Foundation for the Development of Civil Society (FDSC), *Civic Dialogue and Public Participation in Romania*, 2019

53 Law No. 52/2003 on Transparency in Decision-Making in Public Administration

54 Ministry of Development, Public Works and Administration, *Guide to Decision-Making Transparency in Public Administration*, 2020

55 Foundation for the Development of Civil Society (FDSC), *Civic Dialogue and Public Participation in Romania*, 2019

56 Law No. 544/2001 on Free Access to Information of Public Interest (obligation of public authorities to provide information and public reports)

46 The Consultative Commission on Industrial Change

47 Council of Europe, *Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process*, Conference of INGOs of the Council of Europe, 2009

48 Council of Europe, *Guidelines for Civil Participation in Political Decision Making*, adopted by the Committee of Ministers on 27 September 2017.

<https://rm.coe.int/guidelines-on-civil-participation-in-political-decision-making/16807626cf>

litați să participe la viața publică, fără niciun fel de discriminare.

3.3.3 Demnitatea și respectul – Autoritățile publice și societatea civilă, deși au roluri diferite, scopul acestora este comun, de a îmbunătăți viața.

3.3.4 Transparența și responsabilitatea – deschiderea, responsabilitatea, claritatea, transparența și răspunderea autorităților publice și a societății civile.

Capitolul 4. Scurtă prezentare bune practici în dialogul civic național

Bune Practici în Dialogul Civic Național

Dialogul civic este esențial pentru asigurarea unei democrații sănătoase, facilitând colaborarea între cetățeni, organizații ale societății civile și autoritățile publice. Pentru a fi eficient, dialogul civic trebuie să urmeze anumite bune practici care să asigure includerea, transparența și responsabilitatea.

1. Incluziunea Participativă. Incluziunea Participativă în dialogul civic înseamnă implicarea activă, egală și deliberată a tuturor categoriilor sociale – în special a celor marginalizate sau slab reprezentate – în procesul de luare a deciziilor publice⁴⁹.

- **Accesibilitate:** Asigurarea că toate grupurile, inclusiv cele marginalizate, au acces la procesele de dialog. Acest lucru poate include organizarea de întâlniri în locuri accesibile și utilizarea de mijloace de comunicare care să permită participarea persoanelor cu dizabilități⁵⁰.

- **Diversitatea Participanților:** Incluziunea unei game variate de actori în dialog, cum ar fi minorități etnice, organizații ale tinerilor, organizații de femei și reprezentanți ai diferitelor comunități socio-economice⁵¹.

- **Sprijin pentru Participare:** Oferirea de resurse, formare și suport logistic pentru a încuraja participarea activă a cetățenilor și organizațiilor mai puțin reprezentate⁵².

2. Transparență în Proces. Transparență în procese în contextul dialogului civic înseamnă că toate etapele procesului decizional dintre autorități și cetățeni să fie clare, deschise și ușor de înțeles, astfel încât toți cei interesați să poată urmări, înțelege și verifica cum se iau deciziile și cine este responsabil. Transparența în procese = decizii vizibile + informații accesibile + reguli clare + responsabilitate⁵³.

- **Comunicare Deschisă:** Publicarea tuturor informațiilor relevante legate de dialogul civic, inclusiv agendele întâlnirilor, rapoartele de progres și deciziile luate. Acestea trebuie să fie ușor accesibile și prezentate într-un mod clar și concis⁵⁴.

- **Feedback Continu:** Crearea unor canale prin care cetățenii și organizațiile să poată oferi feedback constant pe parcursul procesului de dialog. Acest feedback trebuie să fie luat în considerare și să influențeze deciziile finale⁵⁵.

- **Monitorizare și Raportare:** Implementarea unor mecanisme de monitorizare independentă care să evalueze modul în care dialogul civic este desfășurat și să raporteze public aceste evaluări⁵⁶.

3. Responsabilitate și Răspundere. Responsabilitate și răspundere în dialogul civic înseamnă că toți actorii implicați – autorități, organizații ale societății civile, cetățeni – trebuie să își asume consecințele acțiunilor lor, să respecte angajamentele luate și să poată fi trași la răspundere atunci când greșesc sau nu își îndeplinesc rolul.

- **Angajamente Clare:** Stabilirea unor angajamente clare din partea autorităților publice și a organizațiilor implicate, inclusiv termene și obiective specifice care să fie urmărite și evaluate.

- **Mecanisme de Contestație:** Oferirea de posibilități pentru cetățeni și organizații de a contesta sau a adresa plângeri referitoare la procesul de dialog, în cazul în care consideră că nu a fost respectată transparența sau incluziunea⁵⁷.

- **Evaluare Post-Proces:** După încheierea dialogului, realizarea unei evaluări care să analizeze dacă obiectivele au fost atinse și ce lecții pot fi învățate pentru îmbunătățirea viitoarelor procese de dialog.

49 Council of Europe, *Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process*, 2009

50 Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap

51 Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2021–2027, Ministerul Muncii și Solidarității Sociale

52 Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile (FDSC), *Dialog civic și participare publică în România*, 2019

53 Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică.

54 Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, *Ghid de transparență decizională în administrația publică*, 2020

55 Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile (FDSC), *Dialog civic și participare publică în România*, 2019

56 Legea nr. 544/2001 (obligația autorităților de a furniza informații și rapoarte publice)

57 Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004.

- **Clear Commitments:** Establishing clear commitments from public authorities and involved organizations, including specific deadlines and objectives to be monitored and evaluated.

- **Complaint Mechanisms:** Providing opportunities for citizens and organizations to challenge or file complaints regarding the dialogue process, in case they consider that transparency or inclusion has not been respected⁵⁷.

- **Post-Process Evaluation:** After the dialogue ends, conducting an evaluation that analyzes whether objectives were achieved and what lessons can be learned for improving future dialogue processes.

4. Collaboration and Co-Creation. Collaboration and co-creation in civic dialogue represent two essential levels of democratic participation, going beyond simple consultation⁵⁸. They involve working together – authorities, civil society and citizens – to jointly build, decide and implement public policies, services or solutions for the common good.

- **Public-Private Partnerships:** Promoting collaboration between public authorities, non-governmental organizations and the private sector to create innovative solutions to the issues discussed⁵⁹.

- **Involvement of Experts:** Consulting independent experts who can provide technical or specialized perspectives, ensuring that decisions are well grounded.

- **Co-Creation of Policies:** Including citizens in all stages of public policy creation, from problem identification to implementation and evaluation of solutions⁶⁰.

5. Civic Education and Information. Civic Education and Information are the foundations of real participation in civic dialogue – without them, citizens cannot understand, evaluate or effectively contribute to democratic processes. Civic Education = the process through which people learn the rights, responsibilities and mechanisms of participation in a democratic society⁶¹.

- **Awareness Campaigns:** Conducting campaigns to inform citizens about the importance of civic dialogue and ways of involvement.

- **Training for Participation:** Providing civic education and training so that citizens are better prepared to participate actively and effectively in civic dialogue⁶².

- **Digital Tools:** Using online platforms and social networks to facilitate participation of a larger number of citizens and ensure transparency of the process.

6. Flexibility and Adaptability. Flexibility and Adaptability in civic dialogue refers to the ability of involved actors – institutions, organizations and citizens – to respond quickly, efficiently and fairly to social, economic or political changes, adjusting processes, methods and solutions according to context and real community needs. Flexibility = willingness to adjust rules, formats and participation channels to respond to diversity of needs and situations⁶³.

- **Adaptation to Context:** Each community has unique needs and contexts, and civic dialogue must be flexible enough to adapt to these specificities.

- **Continuous Revision:** The civic dialogue process must remain open to changes during implementation, based on received feedback and socio-political developments.

The application of these best practices ensures that civic dialogue is not just a formal process, but a real mechanism through which tangible results are achieved and trust between citizens and authorities is built. These practices can lead to sustainable solutions and to improving the quality of governance.

European civic dialogue represents an essential framework for the involvement of citizens and civil society organizations in the decision-making process of the European Union (EU). To ensure the effectiveness and relevance of this process, certain best practices are required that reflect the fundamental values and principles of European democracy.

Best Practices in European Civic Dialogue

1. Open and Inclusive Participation

- **Access to Information:** The EU must ensure that information about decision-making processes and participation opportunities is accessible to all citizens and organizations, regardless of geographical location or socio-economic status.

- **Diversity and Representation:** It is important that civic dialogue inclu-

57 Law No. 554/2004 on Administrative Litigation

58 Council of Europe – *Guidelines for Civil Participation in Political Decision Making* (2017)

59 Law No. 233/2016 on Public-Private Partnership

60 OECD (2017), *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions*

61 Council of Europe – *Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education (EDC/HRE)*

62 National Education Law No. 1/2011

63 European Commission – *Better Regulation Guidelines*

4. **Colaborare și Co-Creare.** Colaborare și Co-creare în dialogul civic prezintă două niveluri esențiale ale participării democratice, care merg dincolo de simpla consultare.⁵⁸ Ele implică lucrul împreună – autorități, societate civilă și cetățeni – pentru a construi, decide și implementa în comun politici, servicii sau soluții pentru binele public.

- **Parteneriate Public-Privat:** Promovarea colaborării între autorități publice, organizații non-guvernamentale și sectorul privat pentru a crea soluții inovatoare la problemele discutate.⁵⁹

- **Implicarea Experților:** Consultarea unor experți independenți care pot oferi perspective tehnice sau de specialitate, asigurând astfel că deciziile sunt bine fundamentate.

- **Co-Creare de Politici:** Includerea cetățenilor în toate etapele de creare a politicilor publice, de la identificarea problemelor la implementarea și evaluarea soluțiilor.⁶⁰

5. **Educație Civică și Informare.** Educație Civică și Informare sunt fundamentele participării reale în dialogul civic – fără ele, cetățenii nu pot înțelege, evalua sau contribui eficient la procesele democratice. Educație Civică = Procesul prin care oamenii învață drepturile, responsabilitățile și mecanismele participării într-o societate democratică.⁶¹

- **Campanii de Conștientizare:** Desfășurarea de campanii pentru a informa cetățenii despre importanța dialogului civic și modalitățile de implicare.

- **Formare pentru Participare:** Oferirea de formare și educație civică pentru cetățeni, astfel încât aceștia să fie mai bine pregătiți să participe activ și eficient în dialogul civic.⁶²

- **Instrumente Digitale:** Utilizarea platformelor online și a rețelelor sociale pentru a facilita participarea unui număr mai mare de cetățeni și pentru a asigura transparența procesului.

6. **Flexibilitate și Adaptabilitate.** Flexibilitate și Adaptabilitate în dialogul civic se referă la capacitatea actorilor implicați – instituții, organizații și cetățeni – de a răspunde rapid, eficient și echitabil la schimbările sociale, economice sau politice, ajustând procesele, metodele și soluțiile în funcție de context și nevoile reale ale comunității. Flexibilitate = Disponibilitatea de a ajusta regulile, formatele și canalele de participare pentru a răspunde diversității de nevoi și situații.⁶³

- **Adaptare la Context:** Fiecare comunitate are nevoi și contexte unice, iar dialogul civic trebuie să fie suficient de flexibil pentru a se adapta la aceste specificități.

- **Revizuire Continuă:** Procesul de dialog civic trebuie să fie deschis la modificări pe parcurs, în funcție de feedback-ul primit și de evoluțiile contextului socio-politic.

Aplicarea acestor bune practici asigură că dialogul civic nu este doar un proces formal, ci un mecanism real prin care se obțin rezultate tangibile și se construiește încrederea între cetățeni și autorități. Aceste practici pot conduce la soluții durabile și la îmbunătățirea calității guvernării.

Dialogul civic european reprezintă un cadru esențial pentru implicarea cetățenilor și a organizațiilor societății civile în procesul decizional al Uniunii Europene (UE). Pentru a asigura eficiența și relevanța acestui proces, sunt necesare anumite bune practici care să reflecte valorile și principiile de bază ale democrației europene.

Bune Practici în Dialogul Civic European

1. Participare Deschisă și Incluzivă

- **Acces la Informație:** UE trebuie să asigure că informațiile despre procesele decizionale și oportunitățile de participare sunt accesibile tuturor cetățenilor și organizațiilor, indiferent de locația geografică sau statutul socio-economic.

- **Diversitate și Reprezentare:** Este important ca dialogul civic să includă o gamă largă de actori, reprezentând toate sectoarele societății civile, inclusiv grupuri marginalizate, tineri, minorități etnice și organizații de femei.

- **Egalitate de Gen:** Promovarea egalității de gen în toate aspectele dialogului civic, asigurându-se că femeile au o voce egală în procesul decizional.⁶⁴

⁵⁸ Consiliul European – *Guidelines for Civil Participation in Political Decision Making* (2017)

⁵⁹ Legea nr. 233/2016 privind parteneriatul public-privat

⁶⁰ OECD (2017), *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions*

⁶¹ Council of Europe – *Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education (EDC/HRE)*

⁶² Legea educației naționale nr. 1/2011

⁶³ European Commission – *Better Regulation Guidelines*

⁶⁴ Council of Europe (2017), *Guidelines for Civil Participation in Political Decision Making*

des a wide range of actors, representing all sectors of civil society, including marginalized groups, youth, ethnic minorities and women's organizations.

- **Gender Equality:** Promoting gender equality in all aspects of civic dialogue, ensuring that women have an equal voice in the decision-making process.⁶⁴

2. Transparency and Accountability

- **Process Transparency:** All stages of civic dialogue must be transparent, with the publication of agendas, reports and results. Citizens must be informed about how their contributions are used.

- **Feedback and Response:** Creating effective mechanisms for participants to receive clear and concrete responses to their contributions. This demonstrates respect for their involvement and helps build trust.

- **Actor Accountability:** The actors involved, including European institutions, must be accountable for implementing the results of the dialogue and respecting the commitments made.⁶⁵

3. Structured and Continuous Dialogue

- **Formal Framework:** The EU should ensure a formal framework for civic dialogue, such as the European Civil Society Forum, functioning as a constant communication channel between civil society and EU institutions.

- **Regular Consultations:** Regular organization of consultations and forums with civil society, ensuring that they are integrated into the EU policy and legislative cycle.

- **Continuous Evaluation:** Periodic evaluation of the civic dialogue process to identify strengths and areas for improvement.

4. Innovation and Use of Digital Technologies

- **Digital Platforms:** Using digital platforms to facilitate broad participation, including for citizens who cannot physically attend EU-organized events. These platforms should allow online consultations, voting and feedback collection.

- **Innovative Technologies:** Encouraging the use of innovative technologies, such as artificial intelligence and big data, to more efficiently analyze contributions and facilitate more interactive dialogue.

- **Digital Accessibility:** Ensuring that all digital platforms used are accessible to persons with disabilities and available in all official EU languages.⁶⁶

5. Civic Education and Awareness

- **Information Campaigns:** Launching information campaigns at European level to raise awareness of the importance of civic dialogue and how citizens can participate.

- **Civic Education:** Promoting civic education in member states, so that citizens are better equipped to engage in the European decision-making process.⁶⁷

- **Media Partnerships:** Collaborating with the media to ensure broad and objective coverage of civic dialogue processes.

6. Transnational Cooperation

- **Cooperation Networks:** Encouraging the formation of transnational networks of civil society organizations that collaborate within European civic dialogue, exchanging best practices and supporting common causes.

- **Joint Projects:** Promoting joint projects and initiatives between organizations from different member states to address cross-border challenges.⁶⁸

- **Mutual Learning:** Facilitating exchanges of experience and best practices between member states regarding the implementation of civic dialogue at national and local level.

By implementing these best practices, European civic dialogue can become a more efficient and inclusive mechanism, contributing to the strengthening of democracy at European level and to increasing citizens' trust in EU institutions. This is essential to address current challenges and to ensure participatory and accountable governance in any state and in Europe.

Chapter 5. Conclusions and Recommendations

Civic dialogue consists of a series of public discussions aimed at reaching

⁶⁴ Council of Europe (2017), *Guidelines for Civil Participation in Political Decision Making*

⁶⁵ Idem

⁶⁶ European Democracy Action Plan (2020), https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy_en

⁶⁷ Council of Europe – Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education

<https://www.coe.int/en/web/education/education-for-democratic-citizenship-and-human-rights-education>

⁶⁸ EU Civil Society Platform / European Commission, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights_en

2. Transparență și Responsabilitate

● **Transparența Procesului:** Toate etapele dialogului civic trebuie să fie transparente, cu publicarea agendelor, rapoartelor și rezultatelor. Cetățenii trebuie să fie informați cu privire la modul în care contribuțiile lor sunt utilizate.

● **Feedback și Răspuns:** Crearea unor mecanisme eficiente pentru ca participanții să primească răspunsuri clare și concrete la contribuțiile lor. Acest lucru demonstrează respectul față de implicarea lor și ajută la construirea încrederii.

● **Responsabilitatea Actorilor:** Actorii implicați, inclusiv instituțiile europene, trebuie să fie responsabili pentru implementarea rezultatelor dialogului și pentru respectarea angajamentelor asumate⁶⁵.

3. Dialog Structurat și Continu

● **Cadru Formalizat:** UE ar trebui să asigure un cadru formalizat pentru dialogul civic, cum ar fi Forumul European al Societății Civile, care să funcționeze ca un canal constant de comunicare între societatea civilă și instituțiile UE.

● **Consultări Regulate:** Organizarea regulată de consultări și forumuri cu societatea civilă, asigurându-se că acestea sunt integrate în ciclul politic și legislativ al UE.

● **Evaluare Continuă:** Evaluarea periodică a procesului de dialog civic pentru a identifica punctele forte și domeniile care necesită îmbunătățiri.

4. Inovare și Utilizare de Tehnologii Digitale

● **Platforme Digitale:** Utilizarea platformelor digitale pentru a facilita participarea largă, inclusiv pentru cetățenii care nu pot participa fizic la evenimentele organizate de UE. Aceste platforme ar trebui să permită consultări online, votări și colectarea de feedback.

● **Tehnologii Inovative:** Încurajarea utilizării tehnologiilor inovatoare, cum ar fi inteligența artificială și big data, pentru a analiza mai eficient contribuțiile și a facilita un dialog mai interactiv.

● **Accesibilitate Digitală:** Asigurarea că toate platformele digitale utilizate sunt accesibile persoanelor cu dizabilități și disponibile în toate limbile oficiale ale UE⁶⁶.

5. Educație și Conștientizare Civică

● **Campanii de Informare:** Lansarea de campanii de informare la nivel european pentru a sensibiliza cetățenii cu privire la importanța dialogului civic și modul în care pot participa.

● **Educație Civică:** Promovarea educației civice în statele membre, astfel încât cetățenii să fie mai bine echipați pentru a se implica în procesul decizional european⁶⁷.

● **Parteneriate cu Media:** Colaborarea cu mass-media pentru a asigura o acoperire largă și obiectivă a proceselor de dialog civic.

6. Cooperare Transnațională

● **Rețele de Colaborare:** Încurajarea formării de rețele transnaționale de organizații ale societății civile care să colaboreze în cadrul dialogului civic european, schimbând bune practici și susținând cauze comune.

● **Proiecte Comune:** Promovarea de proiecte și inițiative comune între organizații din diferite state membre, pentru a aborda provocări care depășesc frontierele naționale⁶⁸.

● **Învățare Mutuală:** Facilitarea schimburilor de experiență și bune practici între statele membre în ceea ce privește implementarea dialogului civic la nivel național și local.

Prin implementarea acestor bune practici, dialogul civic european poate deveni un mecanism mai eficient și mai inclusiv, contribuind la consolidarea democrației la nivel european și la creșterea încrederii cetățenilor în instituțiile UE. Acest lucru este esențial pentru a răspunde provocărilor actuale și pentru a asigura o guvernare participativă și responsabilă în orice stat și în Europa.

Capitolul 5. Concluzii și recomandări

Dialogul civic este alcătuit dintr-o serie de discuții publice care urmăresc atingerea unui consens cu privire la obiectivele unei acțiuni comunitare. În

⁶⁵ Idem

⁶⁶ European Democracy Action Plan (2020), https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy_en

⁶⁷ Consiliul European – educație pentru cetățenie democratică, <https://www.coe.int/en/web/education/education-for-democratic-citizenship-and-human-rights-education>

⁶⁸ EU Civil Society Platform / European Commission, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights_en

a consensus on the objectives of a community action. In these discussions, facilitated by an experienced person, participants are encouraged to express their opinions, learn from one another and engage in concrete actions for the future. All interested parties may participate, each opinion is valued and all individual experiences are welcome. It is always assumed that a shared understanding of the objectives to be pursued in a community action leads to increased mutual trust between authorities and citizens, to local cohesion, as well as to the development of efficient and even innovative solutions. A decision taken at community level is much more sustainable if it is shared and assumed by citizens, not only by the local authority. But in order for decisions to be followed by effective actions, it is necessary that the viewpoints of key actors are well known to all of them, that there is a good understanding of the field in which decisions are made, and that the actions deriving from this dialogue are realistic, have a concrete impact and can be monitored.

DIALOGUE WITH AUTHORITIES – STEPS TO FOLLOW FOR ORGANIZING EFFICIENT AND CONSTRUCTIVE MEETINGS

The most effective civic dialogue is given by direct communication between citizens and authorities on specific topics of general interest. Civic dialogue can sometimes turn into more complex advocacy actions, which civil society organizations plan in order to achieve a larger-scale objective, or when direct discussion with authorities does not lead to the desired results.

In both cases (direct, punctual communication or more complex advocacy actions), the steps recommended to ensure that dialogue with public authorities remains open are the following:

Step 1: Get well informed about the issues you want to discuss with representatives of the authorities.

- Try to collect information from as many people as possible, not only from your close circle of neighbors or friends. A local authority is responsible for the well-being of the entire community and responds especially to requests that cover a larger number of similar cases⁶⁹.

Step 2: Carefully analyze the legislation and the results of its application in any area of interest.

- Analyze legal texts (primary legislation) and public policies that impact people's daily lives (pension law, Law 17/2000, social assistance law, etc.).

- Analyze the methodological norms for implementing primary legislation (secondary legislation).

- Analyze the administrative procedures deriving from these norms and contributing to the implementation of the law.

- Analyze the opinions and comments of people regarding how the effects of specific legal texts are felt in daily life, as well as how local authorities apply these texts locally⁷⁰.

Step 3: Prepare a list of priorities for solving identified community problems, as well as a position paper.

- What should be changed (in the short and long term)?

- What do you want to request from the authorities as a priority? Do you want to change a legal provision, an administrative procedure? Do you want to improve funding for a certain sector?⁷¹

Step 4: Identify and learn about the people responsible for the prioritized issue (municipal councilors, mayor, parliamentarians, civil servants in the mayor's office or county council administration, etc.).

- Draft a communication or advocacy strategy depending on these key interlocutors.

- Learn about their status, political program (values, priority actions), and their direct relationship with citizens (office hours, consultations, previous dialogue experiences, etc.)⁷².

Step 5: Organize a meeting with these responsible persons.

- Carefully prepare the message you want to transmit. Write it in a simple and precise manner. Use positive language. Preferably, do not request the resolution of multiple problems at once, but focus on a single one.

- Try to connect your message with the strategic or political priorities of your interlocutor or institution.

- Support your message with solid data (impact, consequences of solving the problem, social urgency, scale of the problem, etc.).

aceste discuții, facilitate de o persoană cu experiență, participanții sunt încurajați să își exprime părerile, să învețe unii de la alții și să se angajeze în acțiuni concrete pentru viitor. Toți cei interesați pot participa, fiecare opinie este valorizată și toate experiențele individuale sunt binevenite. Se pleacă întotdeauna de la premisa că o înțelegere comună a obiectivelor de urmat într-o acțiune comunitară, conduce la creșterea încrederii reciproce dintre autorități și cetățeni, la coeziune locală, dar și la dezvoltarea unor soluții eficiente și chiar inovative. O decizie luată la nivel comunitar este mult mai sustenabilă dacă este împărțită și asumată de cetățeni, nu doar de autoritatea locală. Dar pentru ca deciziile să fie urmate de acțiuni eficiente, e nevoie ca punctele de vedere ale actorilor cheie să fie bine cunoscute de toți aceștia, să existe o bună cunoaștere a domeniului în care se iau deciziile, iar acțiunile care derivă din acest dialog să fie realiste, cu impact concret și să poată fi monitorizate.

DIALOGUL DIRECT CU AUTORITĂȚILE – PAȘII DE URMAT PENTRU ORGANIZAREA UNOR ÎNTĂLNIRI EFICIENTE ȘI CONSTRUCTIVE

Dialogul civic cel mai eficient este dat de comunicarea directă dintre cetățeni și autorități, pe subiecte precise de interes general. Dialogul civic se poate transforma uneori în acțiuni mai complexe de advocacy, pe care organizațiile societății civile le planifică pentru realizarea unui obiectiv de anvergură mai mare, sau atunci când discuția directă cu autoritățile nu duce la rezultatele dorite.

În ambele cazuri (comunicare directă, punctuală, ori acțiuni mai complexe de advocacy), etapele pe care vă recomandăm să le urmați pentru a fi siguri că dialogul cu autoritățile publice rămâne întotdeauna deschis sunt următoarele:

Pasul 1: Informați-vă foarte bine despre problemele pe care doriți să le discutați cu reprezentanții autorităților.

- Încercați să colectați informații de la un număr cât mai mare de persoane, nu doar de la cercul dumneavoastră restrâns de vecini sau prieteni. O autoritate locală este responsabilă pentru bunăstarea întregii comunități și răspunde îndeosebi cererilor care acoperă un număr mai mare de cazuri similare⁶⁹.

Pasul 2: Analizați atent legislația și rezultatele aplicării ei în orice domeniu de interes pentru problema în cauză.

- Analizați textele de lege (legislația primară) și politicile publice care au un impact asupra vieții cotidiane a persoanelor (legea pensilor, legea 17/2000, legea asistenței sociale etc).

- Analizați normele metodologice de implementare a legislației primare (legislația secundară).

- Analizați procedurile administrative care decurg din aceste norme și care contribuie la implementarea legii.

- Analizați opiniile și comentariile persoanelor cu privire la modul în care se resimt în viața de zi cu zi efectele aplicării unor texte de lege specifice, precum și modul în care autoritățile locale aplică aceste texte de lege la nivel local⁷⁰.

Pasul 3: Pregătiți o listă de priorități de rezolvare a unor probleme identificate în comunitate, precum și un document de poziție.

- Ce ar trebui să se schimbe (pe termen lung și pe termen scurt)?

- Ce doriți să cereți autorităților, cu prioritate? Vreți să schimbați o prevedere legislativă, o procedură administrativă? Doriți să îmbunătățiți finanțarea unui anumit sector?⁷¹

Pasul 4: Identificați și informați-vă bine cu privire la persoanele responsabile pentru problema prioritizată de dumneavoastră (consilieri municipali, primar, parlamentari, funcționarii din aparatul administrativ al primăriei ori consiliului județean etc.).

- Redactați o strategie de comunicare sau una de advocacy, în funcție de acești interlocutori cheie.

- Informați-vă asupra statutului lor, a programului lor politic (valori, acțiuni prioritare), a relației directe pe care o au cu cetățenii (orarul de lucru cu publicul, consultările cu cetățenii, experiențele anterioare de dialog etc.).⁷²

Pasul 5: Organizați o întâlnire cu aceste persoane responsabile.

- Pregătiți cu atenție mesajul pe care doriți să îl transmiteți. Redactați-l într-un mod simplu și precis. Folosiți un limbaj pozitiv. De preferat, nu solicitați niciodată rezolvarea mai multor probleme deodată, ci a uneia singure, pe care vă concentrați întregul mesaj.

- Add relevant statistical data (how many people are affected, socio-economic status, income levels, etc.)⁷³.

Step 6: Propose two or three solutions for the presented problem. Calculate the financial impact of these solutions.

- Prepare at least two alternative technical solutions.

- Strengthen your message with economic information: financial impact on citizens, total cost of proposed measures, impact on local budget, long-term financial benefits⁷⁴.

Step 7: If there is opposition from authorities, consider involving relevant allies (NGOs, service providers, media, public, community support organizations, etc.).

- Diversify advocacy methods when direct dialogue does not yield results. Organize media campaigns, public mobilization meetings, petitions.

- Identify "champion" public authorities that have successfully solved similar issues and use them as models.

- Where possible, turn these "champions" into communicators alongside you.

- When involving the media:

• Prepare press releases and open letters.

• Use simple and clear language.

• Verify information sources carefully.

• Demonstrate public support.

• Emphasize the impact on daily life, dignity and autonomy of citizens.

When you involve allies in your advocacy actions, make sure that they have a common public message. Prepare this message together, carefully, and avoid contradictions or disputes with your partners in public meetings.

When you attract other partners or groups that support your approach, carefully analyze these groups or individuals:

➤ what reputation they have;

➤ what resources they have available (information, technical, material, as applicable);

➤ what their position is regarding the issue you are raising, whether they support it or oppose the solutions you propose;

➤ what capacity they have to mobilize forces useful to you in communication or advocacy actions⁷⁵.

Step 8: Request hearings in the local council, county council, or in different parliamentary committees, as appropriate, in order to present the issue and the solutions you propose.

- Carefully prepare these hearings.

- Call or meet in advance with each key councillor or official in order to familiarize them with the issue under discussion.

- Send in advance to each participant in the meeting a set of concise documents, with key arguments and figures about the issue and possible solutions.

- Be as concise as possible in these meetings. Use short sentences, avoid unnecessary digressions. Listen carefully to your interlocutor, do not speak at the same time as other participants. Prepare two or three relevant examples, possibly with photographs (if data protection procedures are respected).

- During the meeting, try to draw intermediate conclusions whenever appropriate, in order to ensure that you are aligned with your interlocutors and that the discussion progresses.

- After the meeting, send a thank-you message to the participants and use it to remind them of the agreed next steps⁷⁶.

Step 9: Negotiate the final solution.

- Prepare an action plan together with the authorities and reach an agreement on: the timeline of joint actions, the expected (measurable) results, the responsible persons for each stage, available resources, partners, and the frequency of monitoring meetings.

- Ensure that funding sources for the agreed measures are identified and secured.

Step 10: Carefully monitor the implementation of the agreed solution.

- Set a series of outcome indicators and periodically check whether these indicators are being met.

- Communicate actively with the authorities when you notice delays com-

73 World Bank (2018). *Engaging Citizens in Public Services: Participation and Feedback in Public Administration*. World Bank Group.

74 OECD (2018). *Cost-Benefit Analysis and the Environment: Further Developments and Policy Use*. OECD Publishing.

75 OECD (2017). *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions: Catching the Deliberative Wave*. OECD Publishing.

76 OECD (2017). *Open Government: The Global Context and the Way Forward*. OECD Publishing.

69 Council of Europe (2009). *Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process*. Conference of INGOs of the Council of Europe.

70 OECD (2017). *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions: Catching the Deliberative Wave*. OECD Publishing.

71 Idem.

72 OECD (2017). *Open Government: The Global Context and the Way Forward*. OECD Publishing.

- Încercați să conectați mesajul dumneavoastră cu prioritățile strategice sau politice ale interlocutorului dumneavoastră, ori a instituției pe care o reprezintă.

- Argumentați mesajul dumneavoastră cu informații solide (impact, consecințele rezolvării problemei, urgența socială, volumul sau anvergura problemei etc.).

- Adăugați mesajului transmis câteva cifre statistice relevante (câte persoane sunt afectate de problemă, câte persoane au un statut socio-economic precar și sunt influențate negativ de problema prezentată, care sunt veniturile acestor persoane etc.).⁷³

Pasul 6: Propuneți două-trei soluții pentru problema prezentată. Calculați și impactul financiar al acestor soluții, pentru administrația locală sau centrală, după caz.

- Pregătiți cel puțin două soluții tehnice alternative pentru rezolvarea problemei pe care ați transmis-o autorităților.

- Întăriți mesajul dumneavoastră cu informații economice: impactul financiar al problemei asupra cetățenilor vizați, costul total al măsurilor pe care le propuneți, consecințele asupra bugetului local, beneficiul financiar pe termen lung, asupra cetățenilor.⁷⁴

Pasul 7: Dacă există opoziție din partea autorităților la aceste măsuri, luați în considerare prezența la dialog, alături de dumneavoastră, a unor aliați relevanți (organizații neguvernamentale de furnizori de servicii, presă, public, organizații de sprijin comunitar etc.)

- Diversificați modalitățile de advocacy atunci când dialogul direct cu autoritățile nu duce la rezultatele scontate. Organizați o campanie de presă, o reuniune de informare și mobilizare publică, petiții cu un număr mare de semnături.

- Identificați de asemenea autoritățile publice „campioane” – acelea care au reușit să rezolve problema pe care o supuneți dezbaterii și care reprezintă în prezent modele de succes în comunitate.

- Pe cât posibil, transformați „campionii” în comunicatori, alături de dumneavoastră.

- Atunci când implicați presa în demersul de advocacy, fiți pregătiți să:

- Redactați comunicate de presă și scrisori deschise.
- Folosiți un limbaj simplu și clar, nu foarte tehnic.

• Verificați foarte bine sursele de informație pentru presă. Aceste surse trebuie să fie credibile și verificabile.

• Demonstrați anvergura sprijinului public pe care îl aveți pentru rezolvarea problemei respective.

• Accentuați impactul problemei asupra vieții de zi cu zi a cetățenilor, asupra demnității și autonomiei persoanelor.

Atunci când implicați aliați alături de dumneavoastră în acțiunile de advocacy, asigurați-vă că acestea au un mesaj public comun. Pregătiți acest mesaj împreună, cu atenție, evitați contradicțiile sau disputele cu partenerii dumneavoastră, în reuniunile publice.

Atunci când alături de dumneavoastră atrageți și alți parteneri sau grupuri care sprijină demersul dumneavoastră, analizați cu atenție aceste grupuri sau persoane:

➢ ce reputație au;

➢ care sunt resursele de care dispun (de informație, tehnice, materiale, după caz);

➢ care este poziția lor față de problema pe care o ridicăți dumneavoastră, dacă o susțin sau dacă sunt împotriva soluțiilor propuse de dumneavoastră;

➢ ce capacitate au de a mobiliza forțe utile pentru dumneavoastră, în acțiunea de comunicare sau advocacy.⁷⁵

Pasul 8: Solicitați audiențe în consiliul local, județean sau în diferite comisii din Parlament, după caz, pentru a prezenta problema și soluțiile propuse de dumneavoastră.

- Pregătiți cu minuțiozitate aceste audiențe.

- Discutați telefonic sau întâlniți în prealabil fiecare consilier sau funcționar cheie, pentru a-l familiariza cu problema în discuție.

- Trimiteți în prealabil fiecărui participant la reuniune un set de documente sintetice, cu argumente și cifre cheie, despre problema în discuție și soluțiile

pared to the agreed schedule.

- If the outcome has been achieved successfully, highlight this achievement. Issue a press release, organize a press conference, and present the results on your organization's or institution's website.

Recommendations for an Effective Civic Dialogue

5.1. Promoting Education

Education represents the foundation of authentic democratic participation. Without a clear understanding of civic rights and mechanisms, citizens cannot critically assess information, cannot formulate well-argued opinions, and cannot interact constructively with institutions or with each other.

In an information-saturated environment (with risks of misinformation and manipulation), civic and media education become essential tools to enable citizens to:

- distinguish between real and false information;
- understand the political, social, and legal implications of public opinions;
- express their opinions in a well-argued and responsible manner;
- actively engage in democratic processes.

Types of relevant education:

1. Formal civic education (in schools):

o Introduction and strengthening of subjects addressing the functioning of the state, human rights, the EU, and the role of the citizen;

o Participatory methods (debates, parliamentary simulations, civic engagement projects);

o School–community–NGO collaborations for practical learning.

2. Non-formal and informal education:

o Workshops, courses, podcasts, community events, civic hackathons;

o E-learning platforms and digital initiatives (MOOCs, online courses, civic participation, participatory budgeting, etc.);

o Debate clubs, forum theatre, civic tours.

3. Media and digital education:

o Critical thinking applied to online information consumption;

o Identifying credible sources;

o Awareness of the impact social networks have on public opinion and democratic processes.

4. Adult and professional training:

o Programs for public officials on dialogue with civil society;

o Training for NGOs on advocacy, rights, and public consultations;

o Programs for journalists on information ethics and the promotion of social dialogue.

Recommended implementation measures:

• Introduction or expansion of civic education curricula at all schools;⁷⁶

• Funding educational projects for NGOs and cultural institutions to promote civic participation;

• Public campaigns (offline and online) for civic and media literacy;

• Creation of local or online civic resource centers accessible to all ages;

• Continuous training programs for teachers, public officials, and young workers;

• Involvement of young people in creating educational content (peer learning, civic ambassadors, etc.).

Active citizenship is the bond that keeps society united, because if everyone focused only on going to work, earning a decent living, and promoting individual interests, society would fall apart. It brings together people from different generations and backgrounds, building a form of solidarity that comes increasingly important for the long-term well-being of society. It represents a form of literacy, as it involves awareness of what is happening around us, understanding and acquiring knowledge in order to make informed decisions, as well as the courage to respond appropriately at an individual or collective level.

Active citizenship embodies the belief that every individual is capable of making a difference in the community in which they live—whether it is local, national, or global community. We need the younger generation to have access to programs/projects that develop their active citizenship skills, so that we can live our lives in a sustainable way. Without a significant number of young people acting in their communities, we cannot speak of full-poten-

⁷⁷ Pre-University Education Law No. 198/2023

⁷³ World Bank (2018). *Engaging Citizens in Public Services: Participation and Feedback in Public Administration*. World Bank Group.

⁷⁴ OECD (2018). *Cost–Benefit Analysis and the Environment: Further Developments and Policy Use*. OECD Publishing.

⁷⁵ OECD (2017). *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions: Catching the Deliberative Wave*. OECD Publishing.

posibile.

- Fiți cât se poate de concisi în aceste reuniuni. Folosiți fraze scurte, nu divagați inutil. Ascultați cu atenție interlocutorul, nu vorbiți în același timp cu ceilalți participanți. Pregătiți două-trei exemple relevante, eventual cu fotografii (dacă procedurile de protecția datelor sunt respectate).

- În timpul reuniunii, încercați să trageți concluzii intermediare ori de câte ori e cazul, ca să vă asigurați că sunteți sincronizați cu interlocutorii dumneavoastră și că discuția avansează.

- După încheierea reuniunii, trimiteți un mesaj de mulțumire participanților și profitați de el pentru a reaminti pașii de urmat, agreeți în timpul audienței⁷⁶.

Pasul 9: Negociați soluția finală.

- Pregătiți un plan de acțiune împreună cu autoritățile și obțineți un acord cu privire la: calendarul acțiunilor comune, rezultatele așteptate (măsurabile), responsabilitățile pentru fiecare etapă, resursele disponibile, partenerii, frecvența reuniunilor de monitorizare.

- Asigurați-vă că sursele de finanțare a măsurilor agreeate sunt identificate și mobilizate.

Pasul 10: Monitorizați cu atenție implementarea soluției agreeate.

- Fixați un set de indicatori de rezultat și verificați periodic atingerea acestor indicatori.

- Comunicați activ cu autoritățile, atunci când observați întârzieri față de calendarul negociat.

- Dacă rezultatul a fost atins în condiții bune, valorizați această reușită. Redactați un comunicat de presă, organizați o conferință de presă, prezentați aceste rezultate pe pagina de internet a organizației sau instituției dumneavoastră.

Recomandări pentru un dialog civic eficient

5.1. Promovarea Educației

Educația reprezintă **temelia participării democratice autentice**. Fără o **înțelegere clară a drepturilor și mecanismelor civice**, cetățenii nu pot evalua critic informațiile, nu pot formula opinii argumentate și nu pot interacționa în mod constructiv cu instituțiile sau între ei.

Într-un mediu informațional suprasaturat (cu riscuri de dezinformare și manipulare), educația civică și media devin instrumente esențiale pentru a permite cetățenilor:

- să distingă între informație reală și falsă;
- să înțeleagă implicațiile politice, sociale și juridice ale deciziilor publice;
- să-și exprime opiniile în mod argumentat și responsabil;
- să se angajeze activ în procesele democratice.

Tipuri de educație relevante:

1. Educație civică formală (în școli):

O Introducerea și consolidarea materiilor care abordează funcționarea statului, drepturile omului, UE, rolul cetățeanului;

O Metode participative (dezbateri, simulări parlamentare, proiecte de implicare);

O Colaborări școală-comunitate-ONG pentru învățare practică.

2. Educație nonformală și informală:

O Ateliere, cursuri, podcasturi, evenimente comunitare, hackathoane civice;

O Platforme de e-learning și inițiative digitale (MOOC-uri, cursuri online despre participare civică, bugetare participativă etc.);

O Cluburi de dezbateri, teatre forum, tururi civice.

3. Educație media și digitală:

O Gândire critică aplicată la conținutul de informație online;

O Identificarea surselor credibile;

O Conștientizarea impactului pe care îl au rețelele sociale asupra opiniei publice și proceselor democratice.

4. Formare pentru adulți și profesioniști:

O Programe pentru funcționari publici privind dialogul cu societatea civilă;

O Traininguri pentru ONG-uri privind advocacy, drepturi, consultări publice;

⁷⁶ OECD (2017). *Open Government: The Global Context and the Way Forward*. OECD Publishing

sustainable development⁷⁸. In today's world, it is even more evident that citizens must be able and willing to actively engage in defending democracy and human rights⁷⁹.

It is also important for students to understand and be involved in events taking place around them, so that they can develop the so-called "core set of 21st-century skills." Such skills are necessary to cope with current challenges of globalization, digitalization, social, health and environmental issues, as well as the fast pace of these changes. By developing life-related knowledge and skills, they experience the wonderful feeling of being able to make a difference in their environment. They become motivated toward an active approach to caring for the world they live in⁸⁰.

Without education, participation is fragile, easily manipulated, or merely formal.

With education, civic dialogue becomes informed, responsible, constructive, and sustainable.

5.2. Facilitating Intersectoral Communication

Authentic civic dialogue cannot function in a **fragmented system** in which relevant actors **work in isolation** or communicate formally, without trust.

Intersectoral communication involves **the real connection between key sectors of society**, with the aim of:

- **understanding different perspectives and interests;**
- **finding common points for action;**
- **generating inclusive and sustainable policies and solutions⁸¹.**

Common obstacles in intersectoral communication:

• **Lack of a common language** between sectors (e.g., technical language vs. accessible language);

• **Differences in interests and priorities**, leading to tension or misunderstandings;

• **Mutual mistrust** (e.g., negative perceptions between NGOs and institutions);

• **Opaque processes**, with no clarity about who participates, how, and with what results;

• **Lack of stable channels and spaces for dialogue** (platforms, networks, formal/informal structures)⁸².

What does facilitating intersectoral communication mean?

• **Creating clear, regular, and transparent mechanisms** of interaction between sectors;

• **Professional moderation** of dialogue to ensure balance and mutual respect;

• **Reducing jargon** and promoting a common, accessible language for all;

• **Clarifying roles** and expectations between parties;

• **Recognizing and valuing complementary knowledge⁸³.**

Concrete tools and methods:

• **Multi-stakeholder platforms** (advisory councils, mixed working groups);

• **Civic forums**, round tables, or intersectoral debates;

• **Joint awareness campaigns** between sectors (e.g., NGO + municipality + school);

• **Co-developed good practice guides** on communication;

• **Interactive digital platforms** that facilitate the exchange of ideas and resources;

• **Public-private-NGO partnerships** in local development projects;

• **Co-design workshops** involving representatives from all sectors.

Recommended measures:

• **Creating a national or local framework for intersectoral civic collaboration** (e.g., a charter of principles);

• **Investing in dialogue facilitators** (neutral individuals or organizations acting as a bridge between sectors);

• **Integrating intersectoral training** (joint NGO-administration-business training programs);

• **Promoting pilot initiatives** involving actors from different sectors in joint civic projects;

⁷⁸ Council of Europe, Reference Framework of Competences for Democratic Culture (Strasbourg, 2018)

⁷⁹ European Commission, *Education and Active Citizenship in the European Union*

⁸⁰ OECD, *The Future of Education and Skills 2030* (Paris, 2019)

⁸¹ OECD, *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions: Catching the Deliberative Wave* (Paris, 2020)

⁸² World Bank, *Engaging Citizens for Better Development Results* (2014)

⁸³ United Nations Development Programme, *Guidance Note on Stakeholder Engagement* (2020).

O Programe pentru jurnaliști despre etica informării și promovarea dialogului social.

Măsuri recomandate pentru implementare:

- Introducerea sau extinderea curriculumului de educație civică în toate ciclurile școlare⁷⁷;
- Finanțarea de proiecte educaționale pentru ONG-uri și instituții culturale care promovează participarea civică;
- Campanii publice (offline și online) pentru alfabetizare civică și media;
- Crearea de **centre de resurse civice locale** sau online, accesibile tuturor vârstelor;
- Programe de formare continuă pentru cadre didactice, funcționari publici și lucrători de tineret;
- Implicarea tinerilor în crearea de conținut educațional (peer-to-peer, ambasadori civici etc.).

Cetățenia activă este liantul care menține societatea unită, deoarece dacă toată lumea s-ar concentra doar pe mersul la muncă, pe câștigarea unui trai bun și pe promovarea intereselor individuale, societatea ar fi destrămată. Aceasta reunește oamenii din generații și medii diferite, construind o solidaritate care devine din ce în ce mai importantă pentru bunăstarea societății pe termen lung. De asemenea, reprezintă o formă de alfabetizare, întrucât presupune conștientizarea a ceea ce se întâmplă în jurul nostru, înțelegerea și dobândirea de cunoștințe pentru a lua decizii informate precum și curajul de a reacționa într-un mod adecvat, la nivel individual sau colectiv.

Cetățenia activă întrușchipează convingerea că fiecare individ este capabil să facă o diferență în comunitatea în care trăiește – fie că este comunitatea locală, națională sau globală. Avem nevoie ca noua generație să aibă acces la programe/proiecte care să le dezvolte abilitățile de cetățenie activă, astfel încât să ne putem trăi viața într-un mod sustenabil. Fără un număr semnificativ de tineri care să acționeze în comunitățile lor, nu putem vorbi de o dezvoltare sustenabilă cu potențial deplin⁷⁸. În zilele noastre, devine și mai evident că cetățenii trebuie să fie capabili și dispuși să se angajeze activ în apărarea democrației și a drepturilor omului.⁷⁹

Este important și ca elevii să înțeleagă și să fie implicați în evenimentele care au loc în jurul lor, astfel încât să-și poată dezvolta așa-numitul „set de bază al competențelor secolului 21”. Astfel de competențe sunt necesare pentru a face față provocărilor actuale ale globalizării, digitalizării, problemelor sociale, de sănătate și mediu, precum și ritmului alert al acestor schimbări. Prin dezvoltarea cunoștințelor și abilităților de și despre viață, aceștia experimentează sentimentul minunat de a fi capabili să facă o diferență în mediul lor. Ei devin motivați pentru o abordare activă a grijii față de lumea în care trăiesc⁸⁰.

Fără educație, participarea este fragilă, manipulabilă sau formală. Cu educație, dialogul civic devine **informat, responsabil, constructiv și durabil**.

5.2. Facilitarea Comunicării Intersectoriale

Un dialog civic autentic nu poate funcționa într-un **sistem fragmentat**, în care actorii relevanți **lucrează izolat** sau comunică formal, fără încredere.

Comunicarea intersectorială presupune **conectarea reală între sectoarele cheie ale societății**, cu scopul de a:

- înțelege perspectivele și interesele diferite;
- găsi puncte comune pentru acțiune;
- genera politici și soluții incluzive și durabile⁸¹.

Obstacole frecvente în comunicarea intersectorială:

- Lipsa unui limbaj comun între sectoare (ex: limbaj tehnic vs. limbaj accesibil);
- Diferențe de interese și priorități, care duc la tensiuni sau neînțelegeri;
- Neîncredere reciprocă (ex: percepții negative între ONG-uri și instituții);
- Procese opace, fără claritate despre cine participă, cum și cu ce rezultate;

⁷⁷ Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023

⁷⁸ Council of Europe, Reference Framework of Competences for Democratic Culture (Strasbourg, 2018)

⁷⁹ European Commission, *Education and Active Citizenship in the European Union*

⁸⁰ OECD, *The Future of Education and Skills 2030* (Paris, 2019)

⁸¹ OECD, *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions: Catching the Deliberative Wave* (Paris, 2020)

• Allocating funds for **projects that require intersectoral collaboration** as a key criterion.

Without intersectoral communication, civic dialogue risks being **compartmentalized, conflictual, or inefficient**.

By facilitating real collaboration between sectors, civic dialogue becomes **more integrated, more empathetic, and better able to respond to societal challenges**.

5.3. Community Engagement

Citizen participation in public life is not only a democratic right, but also a **necessary condition for more effective, more legitimate, and more sustainable public policies**⁸⁴.

An engaged community:

- contributes **real local perspectives**⁸⁵, which are difficult to capture in administrative offices;
- brings **innovation and practical solutions** to everyday problems;
- increases **trust and mutual responsibility** between authorities and citizens;

• reduces the risk of **social conflicts or top-down imposed decisions**.

What does “engaged communities” mean?

- Citizens who **participate consistently**, not just occasionally, in public matters⁸⁶;
- Local groups that **organize civic initiatives**: from neighborhood associations to mobilization for participatory budgeting;
- Local NGOs, residents’ associations, initiative groups, parishes, or other organizations that **form the core of an active community**;
- Communities that **not only react, but also propose, evaluate, and collaborate** with the administration.

Effective methods of community engagement:

- 1. Participatory budgeting:**
  - Citizens directly decide how part of the local budget is allocated.
- 2. Genuine public consultations:**
  - Not just informing, but involving citizens in defining problems and solutions.
- 3. Participatory digital platforms:**
  - e.g., apps for reporting issues, online voting for community projects
- 4. Community forums and neighborhood meetings:**
  - Physical or online spaces where people express ideas and concerns.
- 5. Mixed advisory councils:**
  - NGOs, citizens, and institutions all involved in the decision-making process.

6. Civic laboratories / civic labs:

– Co-creation spaces where the community tests solutions to its own problems.

7. Visual and creative methods:

– Participatory mapping, forum theatre, urban collages – especially useful in vulnerable or culturally diverse communities⁸⁷.

Recommended measures for authorities and organizations:

- Creating **permanent consultation mechanisms** with communities (not just ad hoc);
- Supporting **civic self-organization initiatives** (funding, spaces, logistics);
- Developing **participatory digital tools** accessible to all;
- Training public officials and local leaders in **modern participatory methods**;
- Ensuring **access to information** in accessible formats (e.g., audio, braille, simplified);
- Involving **vulnerable communities** in the civic process through community mediators.

The quality, effectiveness, and timeliness of humanitarian action are improved through the involvement of affected people, as they possess valuable local knowledge, can identify needs and priorities, and should have a say in decisions that affect their lives.

Communities are not just “beneficiaries” of public policies – they are co-

⁸⁴ OECD, *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions* (2020)

⁸⁵ Sherry Arnstein, „A Ladder of Citizen Participation,” *Journal of the American Institute of Planners* 35, nr. 4 (1969): 216–224

⁸⁶ United Nations Development Programme, *Guidance Note on Stakeholder Engagement* (2020)

⁸⁷ Participatory Budgeting Project, *What is Participatory Budgeting?*

• **Lipsa unor canale și spații stabile de dialog** (platforme, rețele, structuri formale/informale)⁸².

Ce înseamnă facilitarea comunicării intersectoriale?

• Crearea de mecanisme clare, regulate și transparente de interacțiune între sectoare;

• **Moderare profesionistă** a dialogului pentru a asigura echilibru și respect reciproc;

• **Reducerea jargonului** și promovarea unui limbaj comun, accesibil tuturor;

• **Clarificarea rolurilor** și a așteptărilor între părți;

• **Recunoașterea și valorificarea cunoștințelor complementare**⁸³.

Instrumente și metode concrete:

• **Platforme multi-stakeholder** (consilii consultative, grupuri de lucru mixte);

• **Evenimente de tip forum civic**, mese rotunde sau dezbateri intersectoriale;

• **Campanii de conștientizare comune** între sectoare (ex: ONG + primărie + școală);

• **Ghiduri de bune practici în comunicare**, elaborate colaborativ;

• **Platforme digitale interactive** care facilitează schimbul de idei și resurse;

• **Parteneriate public-privat-ONG** în proiecte de dezvoltare locală;

• **Ateliere de co-design** unde participă reprezentanți din toate sectoarele.

Măsuri recomandate:

• Crearea unui cadru **național sau local pentru colaborare intersectorială** în domeniul civic (ex: o carte de principii);

• Investiții în **facilitatori de dialog** (persoane sau organizații neutre, cu rol de liant între sectoare);

• Integrarea **formării intersectoriale** (traininguri comune ONG-administrație-companii);

• Promovarea **inițiativelor-pilot** care implică actori din sectoare diferite în proiecte civice comune;

• Alocarea de fonduri pentru **proiecte care impun colaborarea intersectorială** ca criteriu-cheie.

Fără comunicare intersectorială, dialogul civic riscă să devină **compartimentat, conflictual sau ineficient**.

Prin facilitarea colaborării reale între sectoare, dialogul civic devine **mai integrat, mai empatic și mai capabil să răspundă provocărilor societale complexe**.

5.3. Implicarea Comunităților

Participarea cetățenilor în viața publică nu este doar un drept democratic, ci și o **condiție necesară pentru politici publice mai eficiente, mai legitime și mai durabile**⁸⁴.

O comunitate implicată:

• contribuie cu **perspective locale reale**⁸⁵, greu de captat din birouri administrative;

• aduce **inovație și soluții practice** pentru problemele cotidiene;

• crește **încrederea și responsabilitatea mutuală** între autorități și cetățeni;

• reduce riscul de **conflicte sociale sau decizii impuse „de sus”**.

Ce înseamnă „comunități implicate”?

• Cetățeni care **participă constant**, nu doar ocazional, în chestiuni publice⁸⁶;

• Grupuri locale care **organizează inițiative civice**: de la curățenia cartierului până la mobilizarea pentru un buget participativ;

• ONG-uri de proximitate, asociații de locatari, grupuri de inițiativă, parohii sau cooperative care **formează nucleele comunității active**;

authors of them.

Their active involvement ensures a more legitimate, more effective civic dialogue that is closer to everyday reality⁸⁸.

5.4. Strategies for Working with Vulnerable Groups

People seeking employment, especially those from vulnerable groups, face multiple barriers to labor market integration, including lack of updated skills, discrimination based on age, gender, or ethnicity, lack of confidence in their own abilities, difficulties in accessing information about available jobs, and lack of professional networks. To address these challenges, an integrated set of strategies is needed, combining vocational training, labor market mediation, reskilling and upskilling, as well as personalized support measures⁸⁹.

Practices for supporting job seekers:

1. **Assessment of individual needs** – Creating a personalized professional profile through interviews and skills tests, in order to identify existing abilities, areas of interest, and employment barriers.

2. **Personalized career counseling** – Individual or group sessions including career guidance, CV writing techniques, interview preparation, and development of presentation skills.

3. **Mentorship programs** – Involving professionals from various fields to provide guidance, motivation, and support throughout the employment integration process.

4. **Easy access to labor market information** – Organizing job fairs, collaborating with employment agencies, and using digital platforms and mobile applications.

5. **Workshops for developing transversal skills** – Communication, teamwork, critical thinking, and digital skills are increasingly important for labor market integration⁹⁰.

Vocational training strategies:

1. **Training programs aligned with labor market demands** – Courses must be aligned with sectors facing labor shortages and emerging trends such as the green economy, information technology, social assistance, and creative industries.

2. **Modular and flexible training** – Short and specialized courses that can be easily combined according to participants' needs, allowing gradual accumulation of skills.

3. **Practical learning and workplace training placements** – Collaboration with local employers to provide direct and relevant experience, increasing employability.

4. **Blended learning methods** – Combining face-to-face sessions with online resources to increase accessibility and enable participation even for people in remote areas.

5. **Recognition of informally acquired skills** – Mechanisms for certifying skills gained outside the formal education system⁹¹.

Reskilling and upskilling strategies:

1. **Identifying growing economic sectors** – Periodic labor market analysis to identify high-demand fields and guide reskilling programs.

2. **Intensive retraining programs** – Accelerated training to allow quick transition from one field to another (e.g., from the industrial sector to IT services).

3. **Financial and logistical support for participation** – Providing scholarships, covering transportation costs, and ensuring access to necessary materials and equipment.

4. **Partnerships with employers** – Commitments from companies to retrain individuals who complete retraining programs, reducing uncertainty for participants.

5. **Social entrepreneurship programs** – Encouraging self-initiatives through training in management and access to microfinancing⁹².

Extending strategies to other vulnerable groups:

The presented methods can be adapted for other vulnerable categories—

82 World Bank, *Engaging Citizens for Better Development Results* (2014)

83 United Nations Development Programme, *Guidance Note on Stakeholder Engagement* (2020).

84 OECD, *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions* (2020)

85 Sherry Arnstein, „A Ladder of Citizen Participation,” *Journal of the American Institute of Planners*

35, nr. 4 (1969): 216–224

86 United Nations Development Programme, *Guidance Note on Stakeholder Engagement* (2020)

88 Organisation for Economic Co-operation and Development, *Principles for Good International Engagement in Fragile States and Situations* (2007).

89 European Commission, *Employment and Social Developments in Europe* (2020)

90 International Labour Organization, *Active Labour Market Policies Toolkit*

91 European Centre for the Development of Vocational Training, *Skills Forecast* (2020)

92 World Bank, *World Development Report: The Changing Nature of Work* (2019)

- Comunități care nu doar reacționează, ci **propun, evaluează și colaborează cu administrația.**

Metode eficiente de implicare a comunităților:

- 1. Bugetare participativă:**
  - Cetățenii decid direct cum se alocă o parte din bugetul local.
- 2. Consultări publice reale:**
  - Nu doar informare, ci participare în definirea problemelor și soluțiilor.
- 3. Platforme digitale participative:**
  - Ex: aplicații de semnalare probleme, vot online pentru proiecte comunitare.
- 4. Forumuri comunitare și întâlniri de cartier:**
  - Spații fizice sau online unde oamenii își exprimă ideile și preocupările.
- 5. Consilii consultative mixte:**
  - ONG-uri, cetățeni, instituții – toate implicate în procesul decizional.
- 6. Laboratoare civice / civic labs:**
  - Spații de co-creare unde comunitatea testează soluții pentru propriile probleme.
- 7. Metode vizuale și creative:**
  - Hartă participativă, teatru forum, colaje urbane – utile mai ales în comunități vulnerabile sau diverse cultural⁸⁷.

Măsuri recomandate pentru autorități și organizații:

- Crearea de **mecanisme permanente de consultare** cu comunitățile (nu doar ad-hoc);
- Sprijinirea **inițiativelor de auto-organizare civică** (fonduri, spații, logistică);
- Dezvoltarea de **instrumente digitale participative** accesibile tuturor;
- Instruirea funcționarilor și liderilor locali în **metode participative moderne**;
- Asigurarea **accesului la informație** în formate accesibile (ex: audio, braille, simplificat);
- Implicarea **comunităților vulnerabile** în procesul civic prin mediatori comunitari.

Calitatea, eficacitatea și oportunitatea acțiunii umanitare sunt îmbunătățite prin implicarea persoanelor afectate, deoarece acestea posedă cunoștințe locale valoroase, pot identifica nevoile și prioritățile și ar trebui să aibă un cuvânt de spus în deciziile care le afectează viața.

Comunitățile nu sunt doar „beneficiari” ai politicilor publice – ele sunt co-autori ai acestora.

Implicarea lor activă asigură un dialog civic **mai legitim, mai eficient și mai apropiat de realitatea de zi cu zi**⁸⁸.

5.4. Strategii de Lucru cu Grupuri Vulnerabile

Persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special cele din grupuri vulnerabile, se confruntă cu multiple bariere de integrare profesională, incluzând lipsa competențelor actualizate, discriminarea pe criterii de vârstă, gen sau etnie, lipsa încrederii în propriile abilități, dificultăți de acces la informații privind locurile de muncă disponibile și lipsa rețelelor profesionale. Pentru a răspunde acestor provocări, este necesar un set integrat de strategii care să îmbine formarea profesională, medierea pe piața muncii, reconversia și recalificarea, precum și măsuri de sprijin personalizat⁸⁹.

Practici pentru sprijinirea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă:

- 1. Evaluarea nevoilor individuale** – Realizarea unui profil profesional personalizat prin interviuri și teste de competențe, pentru a identifica aptitudinile existente, domeniile de interes și barierele în ocupare.
- 2. Consiliere profesională personalizată** – Ședințe individuale sau de grup, care includ orientare în carieră, tehnici de redactare a CV-ului, pregătirea pentru interviu și dezvoltarea abilităților de prezentare.
- 3. Programe de mentorat** – Implicarea unor profesioniști din domenii variate care să ofere îndrumare, motivație și sprijin pe parcursul procesului de integrare profesională.
- 4. Acces facil la informații despre piața muncii** – Organizarea de evenimente de tip bursă a locurilor de muncă, colaborarea cu agenții de ocupare, utilizarea platformelor digitale și a aplicațiilor mobile.

⁸⁷ Participatory Budgeting Project, *What is Participatory Budgeting?*

⁸⁸ Organisation for Economic Co-operation and Development, *Principles for Good International Engagement in Fragile States and Situations* (2007).

⁸⁹ European Commission, *Employment and Social Developments in Europe* (2020)

NEET youth (Not in Education, Employment or Training), persons with disabilities, migrants, people belonging to ethnic minorities, or individuals in rural areas. Adaptation involves:

- **Personalizing content** – Creating materials and training modules adapted to the level of education and specific needs;
- **Increased accessibility** – Using assistive technologies for persons with disabilities, translation and interpretation for migrants, and organizing courses in physically and geographically accessible locations;
- **Integrating psychosocial support** – Counseling services, support groups, and involvement of community mediators;
- **Employer awareness campaigns** – Promoting diversity and the benefits of employing people from vulnerable groups.

A strategic framework for supporting job seekers must combine adequate vocational training, rapid reskilling and upskilling, effective labor market intermediation, and strong partnerships with employers. The implementation of these practices not only improves individual employment prospects but also creates a multiplier effect within the community, contributing to long-term social inclusion. Extending these approaches to other vulnerable groups represents a strategic investment in social cohesion, both at national and European level.

5.5. Social and Political Dialogue

Social and political dialogue represents a continuous process of collaboration between different stakeholders, aiming to identify and implement viable solutions for urban and social issues. For these discussions to be constructive, a clear framework for action is necessary, based on mutual respect, transparency, and a results-oriented approach⁹⁴. The process can begin by establishing a common communication platform, where representatives of the political sphere, civil society, academia, the private sector, and local communities meet regularly. Before any meeting, each party must have access to relevant and up-to-date information about the proposed topics, so that discussions are informed and focused on facts, not assumptions⁹⁵.

Within these meetings, the presence of a neutral moderator is essential, capable of ensuring balance between opinions and keeping the dialogue in a constructive area. Participants should be encouraged to express not only the problems they face but also possible solutions, so that the dialogue does not turn into a series of criticisms, but into a creative process of building common proposals. An effective action plan requires that, at the end of each session, the conclusions and next steps are clearly established, together with the responsibilities of each involved party. This stage is essential to avoid situations where discussions remain at a theoretical level and to ensure that the results of the dialogue materialize into real measures⁹⁶.

In the medium and long term, maintaining a constant dialogue requires not only scheduled meetings but also a mechanism for monitoring progress with periodic reports and adjustments of the action plan according to reality in the field. To avoid polarization and deadlock, it is useful to promote thematic sessions focused on specific issues, allowing for a deeper and more technical approach. At the same time, involving the community through public consultations, questionnaires, and online forums can expand the legitimacy base of the proposals resulting from the dialogue⁹⁷. Thus, the process does not remain an exclusive one, reserved only for political leaders or representatives of organizations, but becomes a real exercise of participatory democracy.

5.6. Ethics and Deontology in Professions: Although not directly related to civic dialogue in the broad sense, the ethical and deontological principles in legal professions can reflect the behaviors and standards that should govern any civic dialogue.

In any democratic society, cohesion and harmonious functioning depend not only on formal governance mechanisms, but also on the existence of moral and professional standards that guide individual and collective behavior. Legal professions – lawyers, judges, prosecutors, legal advisors – have perhaps the most visible and strict tradition regarding codes of ethics and deontology. These are not limited to compliance with the law, but establish higher principles regarding integrity, impartiality, confidentiality, responsibility, and respect for the rights of all individuals. Beyond the strictly professional framework, these

⁹³ United Nations Development Programme, *Leaving No One Behind* (2018)

⁹⁴ OECD, *Open Government: The Global Context* (2016)

⁹⁵ European Commission, *European Social Dialogue*

⁹⁶ United Nations Development Programme, *Guidance Note on Stakeholder Engagement* (2020).

⁹⁷ Council of Europe, *Code of Good Practice for Civil Participation* (2009).

5. **Ateliere de dezvoltare a abilităților transversale** – Comunicarea, munca în echipă, gândirea critică și competențele digitale sunt tot mai importante pentru integrarea pe piața muncii⁹⁰.

Strategii de formare profesională

1. **Programe de formare adaptate cerințelor pieței muncii** – Cursurile trebuie să fie aliniate la domeniile cu deficit de forță de muncă și la tendințele emergente, precum economia verde, tehnologia informației, asistența socială și industriile creative.

2. **Formare modulară și flexibilă** – Cursuri scurte și specializate, ușor de combinat în funcție de nevoile participanților, pentru a permite acumularea treptată de competențe.

3. **Învățare practică și stagii de formare la locul de muncă** – Colaborarea cu angajatori locali pentru asigurarea unor experiențe directe și relevante, care cresc șansele de angajare.

4. **Metode de învățare blended** – Combinarea sesiunilor față-în-față cu resurse online, pentru a crește accesibilitatea și a permite participarea chiar și pentru persoanele din zone izolate.

5. **Recunoașterea competențelor dobândite informal** – Mecanisme pentru certificarea abilităților acumulate în afara sistemului formal de educație⁹¹.

Strategii de reconversie și recalificare

1. **Identificarea sectoarelor economice în creștere** – Analiza periodică a pieței muncii pentru a identifica domenii cu cerere ridicată și a orienta programele de reconversie.

2. **Programe intensive de recalificare** – Formare accelerată pentru a permite trecerea rapidă dintr-un domeniu în altul (ex. din sectorul industrial în cel al serviciilor IT).

3. **Srijin financiar și logistic pentru participare** – Acordarea de burse, acoperirea cheltuielilor de transport, asigurarea de materiale și echipamente necesare pentru cursuri.

4. **Parteneriate cu angajatorii** – Angajamente din partea companiilor de a recruta persoane care finalizează programele de recalificare, reducând incertitudinea participanților.

5. **Programe de antreprenoriat social** – Încurajarea inițiativelor proprii prin formare în domeniul managementului și acces la microfinanțare⁹².

Extinderea strategiilor la alte grupuri vulnerabile

Metodele prezentate pot fi adaptate și pentru alte categorii vulnerabile – tineri NEET (Not in Education, Employment or Training), persoane cu dizabilități, migranți, persoane aparținând minorităților etnice sau persoane din mediul rural. Adaptarea presupune:

- **Personalizarea conținutului** – Crearea de materiale și module de formare adaptate nivelului de educație și nevoilor specifice.

- **Accesibilitate sporită** – Utilizarea de tehnologii asistive pentru persoane cu dizabilități, traduceri și interpretare pentru migranți, desfășurarea cursurilor în locații accesibile fizic și geografic.

- **Integrarea sprijinului psihosocial** – Servicii de consiliere, grupuri de suport și implicarea mediatorilor comunitari.

- **Campanii de sensibilizare a angajatorilor** – Promovarea diversității și a beneficiilor angajării persoanelor din grupuri vulnerabile.

Un cadru strategic pentru sprijinirea persoanelor în căutarea unui loc de muncă trebuie să combine formarea profesională adaptată, reconversia și recalificarea rapidă, medierea eficientă pe piața muncii și parteneriate solide cu angajatorii. Implementarea acestor practici nu doar că îmbunătățește șansele individuale de ocupare, dar creează și un efect multiplicator în comunitate, contribuind la incluziunea socială pe termen lung. Extinderea acestor abordări la alte grupuri vulnerabile reprezintă o investiție strategică în coeziunea socială, atât la nivel național, cât și european⁹³.

5.5. Dialogul Social și Politic

Dialogul social și politic reprezintă un proces continuu de colaborare între diferite părți interesate, având ca obiectiv identificarea și implementarea unor soluții viabile pentru problemele urbane și sociale. Pentru ca aceste discuții să fie constructive, este necesar un cadru clar de acțiune, bazat pe respect re-

principles can and should inspire the way civic dialogue is conducted, providing a model of conduct for interaction between individuals and institutions.

In the legal field, ethics translates into behaviors meant to protect the legitimate interests of all parties, ensure a fair process, and guarantee that truth and justice prevail over personal or political interests. This approach provides a valuable precedent for civic dialogue, where participants should show the same concern for the accuracy of information, balance in presenting opinions, and respect for the diversity of perspectives. Just as a lawyer cannot afford to distort evidence or intentionally manipulate the truth, participants in an authentic civic dialogue should not distort reality in order to gain support or influence.

The principle of impartiality, fundamental in legal professions, is equally essential in any public discussion. In the civic space, impartiality does not mean the absence of opinion, but the ability to listen to others' arguments and evaluate proposed solutions based on their merits, not on their source. A judge cannot allow personal opinions to influence the verdict; similarly, a facilitator of civic dialogue must create a framework in which all relevant voices are heard and considered. This attitude reduces tensions, increases trust between parties, and facilitates the identification of solutions accepted by the majority of participants⁹⁸.

Confidentiality, as a deontological legal norm, also finds its usefulness in civic dialogue when sensitive issues are discussed, whether they concern personal problems of community members or delicate negotiations between groups with divergent interests. The ability to keep certain information within the limits of the discussion framework, without exploiting it outside the context, contributes to strengthening a climate of safety and openness, in which participants feel protected to speak freely⁹⁹.

Another central element of legal ethics is responsibility towards society. Legal professions operate with the clear understanding that their decisions and actions influence not only the directly involved parties, but also public trust in the entire justice system. In civic dialogue, the same responsibility should govern the behavior of the actors involved: what is discussed, decided, or promoted within public debates has the potential to shape perceptions, change attitudes, and influence the direction of community development. This implies constant attention to the long-term impact of decisions and to the unintended effects that may arise from their implementation.

Applying these ethical and deontological principles in civic dialogue also involves cultivating a culture of honesty. In a legal profession, honesty is both a moral and professional obligation; in the civic space, it must become a daily practice. Acknowledging when one does not have all the information, admitting mistakes, and correcting erroneous data are acts of civic maturity that strengthen participants' credibility. In their absence, dialogue risks being compromised by suspicion, polarization, and distrust¹⁰⁰.

In addition to the traditional values of legal ethics, deontology also involves respecting standards of behavior in relations with other professionals and with the public. This aspect can be translated into civic dialogue by establishing "rules of the game" that all participants must follow: do not interrupt the speaker, avoid personal attacks, use appropriate language, and maintain focus on issues rather than individuals. These simple yet firm rules help maintain a cooperative climate, even when significant differences of opinion exist.

In conclusion, although the ethics and deontology of legal professions are not directly part of civic dialogue in a formal sense, they provide a framework of values and behaviors that can transform how interactions between citizens, institutions, and organizations take place. If the actors involved in civic dialogue adopted the same standards of integrity, impartiality, confidentiality, responsibility, and respect, the collective decision-making process would become more transparent, more efficient, and more legitimate. Thus, the principles cultivated in the courtroom can and should find their place in the public sphere, contributing to building a culture of trust and authentic collaboration among all members of society.

5.7. Examples of Local and International Practices

Civic dialogue represents one of the most important mechanisms through which citizens, civil society organizations, public authorities, and the private sector can collaborate to identify and implement solutions to community problems. In the context of Romania and the European Union, this form of

98 European Court of Human Rights, jurisprudență privind dreptul la un proces echitabil (Art. 6 CEDO)

99 Council of Bars and Law Societies of Europe, *Code of Conduct for European Lawyers* (2019).

100 OECD, *Trust and Public Governance* (2017)

90 International Labour Organization, *Active Labour Market Policies Toolkit*

91 European Centre for the Development of Vocational Training, *Skills Forecast* (2020)

92 World Bank, *World Development Report: The Changing Nature of Work* (2019)

93 United Nations Development Programme, *Leaving No One Behind* (2018)

ciproc, transparentă și orientare către rezultate⁹⁴. Procesul poate debuta prin stabilirea unei platforme comune de comunicare, unde reprezentanții ai mediului politic, ai societății civile, ai mediului academic, ai sectorului privat și ai comunităților locale să se poată întâlni în mod regulat. Înaintea oricărei întâlniri, fiecare parte trebuie să aibă acces la informații relevante și actualizate despre subiectele propuse, astfel încât discuțiile să fie informate și concentrate pe fapte, nu pe presupuneri⁹⁵.

În cadrul acestor întâlniri, este esențială existența unui moderator neutru, capabil să asigure echilibrul între opinii și să mențină dialogul într-o zonă constructivă. Participanții trebuie să fie încurajați să exprime nu doar problemele cu care se confruntă, ci și posibile soluții, astfel încât dialogul să nu se transforme într-o succesiune de critici, ci într-un proces creativ de construire a unor propuneri comune. Un plan de acțiune eficient presupune ca, la finalul fiecărei sesiuni, să fie clar stabilite concluziile și pașii următori, împreună cu responsabilitățile fiecărei părți implicate. Această etapă este esențială pentru a evita situațiile în care discuțiile rămân la nivel teoretic și pentru a asigura că rezultatele dialogului se concretizează în măsuri reale⁹⁶.

Pe termen mediu și lung, menținerea unui dialog constant necesită nu doar întâlniri programate, ci și un mecanism de monitorizare a progresului, cu rapoarte periodice și ajustări ale planului de acțiune în funcție de realitățile din teren. Pentru a evita polarizarea și blocajele, este utilă promovarea unor sesiuni tematice, centrate pe probleme specifice, care să permită o abordare mai profundă și mai tehnică. În paralel, implicarea comunității prin consultări publice, chestionare și forumuri online poate extinde baza de legitimitate a propunerilor rezultate din dialog⁹⁷. Astfel, procesul nu rămâne unul exclusivist, rezervat doar liderilor politici sau reprezentanților organizațiilor, ci devine un exercițiu real de democrație participativă.

5.6. Etică și Deontologie în Profesii: Deși nu direct legat de dialogul civic în sens larg, principiile etice și deontologice din profesii juridice pot reflecta comportamentele și standardele care ar trebui să guverneze orice dialog civic.

În orice societate democratică, coeziunea și funcționarea armonioasă depind nu doar de mecanismele formale de guvernare, ci și de existența unor standarde morale și profesionale care să ghideze comportamentele individuale și colective. Profesiile juridice – avocați, judecători, procurori, consilieri juridici – au, poate, cea mai vizibilă și strictă tradiție în ceea ce privește codurile de etică și deontologie. Acestea nu se limitează la respectarea legii, ci stabilesc principii mai înalte privind integritatea, imparțialitatea, confidențialitatea, responsabilitatea și respectul față de drepturile tuturor persoanelor. Dincolo de cadrul strict profesional, aceste principii pot și ar trebui să inspire modul în care se desfășoară dialogul civic, oferind un model de conduită pentru interacțiunea între indivizi și instituții.

În domeniul juridic, etica se traduce prin comportamente menite să protejeze interesele legitime ale tuturor părților, să asigure un proces echitabil și să garanteze că adevărul și dreptatea primează în fața intereselor personale sau politice. Această abordare oferă un precedent valoros pentru dialogul civic, unde participanții ar trebui să manifeste aceeași grijă față de corectitudinea informațiilor, echilibrul în prezentarea opiniilor și respectul pentru diversitatea de perspective. Așa cum un avocat nu își poate permite să denatureze probe sau să manipuleze intenționat adevărul, tot astfel nici participanții la un dialog civic autentic nu ar trebui să distorsioneze realitatea pentru a câștiga sprijin sau influență.

Principiul imparțialității, fundamental în profesii juridice, este la fel de esențial în orice discuție publică. În spațiul civic, imparțialitatea nu presupune lipsa de opinie, ci capacitatea de a asculta argumentele celorlalți și de a evalua soluțiile propuse pe baza meritelor lor, nu a sursei din care provin. Un judecător nu își poate lăsa părerile personale să influențeze verdictul; la fel, un facilitator al dialogului civic trebuie să creeze un cadru în care toate vocile relevante să fie auzite și luate în considerare. Această atitudine reduce tensiunile, crește încrederea între părți și facilitează găsirea unor soluții acceptate de majoritatea participanților⁹⁸.

De asemenea, confidențialitatea, ca normă deontologică juridică, își găsește utilitatea în dialogul civic atunci când se discută aspecte sensibile, fie că este vorba despre probleme personale ale membrilor comunității, fie despre

interaction is not only a democratic right, but also an essential tool for strengthening trust between institutions and citizens, increasing decision-making transparency, and stimulating civic engagement. Successful practices of civic dialogue, whether local or international, share several elements: a clear and open consultation framework, real and informed participation of all stakeholders, and the transformation of collected proposals into concrete actions¹⁰¹.

In 2017, the Cluj-Napoca City Hall launched the first participatory budgeting program in Romania, inspired by models successfully implemented in European cities such as Paris and Lisbon. Its purpose was to directly involve citizens in decision-making regarding public investments, by allocating a portion of the local budget to projects proposed and voted on by the community.

The process was simple in appearance, but innovative for the Romanian context: citizens could submit project proposals online in areas such as infrastructure, green spaces, urban mobility, safety, or education. Subsequently, eligible proposals were subject to public voting, and the most voted received funding and were implemented by the city hall.

Civic dialogue in this case was essential for the success of the project. Local authorities not only opened a direct communication channel with citizens, but also ensured transparency of the process, publishing all stages online: from proposal registration, to evaluation, and up to implementation. A concrete example was the modernization of a degraded green area in the Mănăștur neighborhood, a project proposed by a group of residents and widely supported by the community vote.

The recommendation in replicating this type of practice is the need for an easy-to-use digital system, sustained information campaigns, and a firm commitment from authorities to implement winning projects. It is also important that civic dialogue does not stop at the voting stage, but continues throughout implementation and after project completion, through impact evaluation.

During 2015–2016, the Municipality of Brașov worked on the development of the Sustainable Urban Mobility Plan (SUMP), a strategic document intended to guide the development of public transport, pedestrian and cycling infrastructure, as well as pollution reduction measures. In this process, civic dialogue was not just a formality, but a central stage of planning.

The city hall, together with contracted consultants, organized several consultation sessions with citizens, NGOs, transport associations, and the business environment. These meetings were both thematic and general, allowing for addressing specific problems – such as improving the public transport network in peripheral neighborhoods – as well as discussing broader topics, such as the transition to green mobility.

A remarkable aspect of this example was the effort made to include vulnerable groups in discussions, such as persons with disabilities or the elderly. Following consultations, concrete measures were introduced into the plan, such as adapting public transport stations for accessibility and expanding the network of sidewalks with ramps.

The recommendation for participatory urban planning is that balanced representation of all population categories must be ensured, and the results of consultations should be visible in the final documents. Publishing a “user-friendly” version of the plan after its completion can increase transparency and public trust.

The city of Barcelona has stood out at the European level through the “Decidim Barcelona” initiative, an online platform that facilitates citizen involvement in the decision-making process of local administration. The platform provides a transparent and accessible digital space where citizens can propose projects, comment and vote on initiatives, and also participate in public consultations or thematic surveys¹⁰³.

An innovative aspect of the platform lies in how technology is used to amplify the community’s voice and to create a constant connection between administration and citizens. Unlike traditional face-to-face meetings, “Decidim” allows anyone to get involved, regardless of schedule or location, increasing social inclusion and reducing participation barriers.

The results did not take long to appear: numerous local projects were adopted based on votes expressed on the platform, and the dialogue between authorities and citizens intensified, transforming from a formal process into a real exchange of opinions and solutions. In addition, the platform emphasized transparency by displaying in real time the status of proposals and the steps taken by the administration for implementation.

101 OECD, *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions* (2020)

102 City Hall of Cluj-Napoca, official participatory budgeting platform (2017–present)

103 Decidim, platforma oficială de participare a orașului Barcelona, <https://Decidim.org>

94 OECD, *Open Government: The Global Context* (2016)

95 European Commission, *European Social Dialogue*

96 United Nations Development Programme, *Guidance Note on Stakeholder Engagement* (2020).

97 Council of Europe, *Code of Good Practice for Civil Participation* (2009).

98 European Court of Human Rights, jurisprudență privind dreptul la un proces echitabil (Art. 6 CEDO)

negocieri delicate între grupuri cu interese divergente. Capacitatea de a păstra anumite informații în limitele cadrului de discuție, fără a le exploata în afara contextului, contribuie la consolidarea unui climat de siguranță și deschidere, în care participanții se simt protejați să vorbească liber⁹⁹.

Un alt element central al eticii juridice este responsabilitatea față de societate. Profesile juridice funcționează cu înțelegerea clară că deciziile și acțiunile lor influențează nu doar părțile implicate direct, ci și încrederea publicului în întregul sistem de justiție. În dialogul civic, aceeași responsabilitate ar trebui să guverneze comportamentele actorilor implicați: ceea ce se discută, se decide sau se promovează în cadrul dezbaterilor publice are potențialul de a modela percepțiile, a schimba atitudinile și a influența direcția de dezvoltare a comunității. Aceasta presupune o atenție constantă la impactul pe termen lung al deciziilor și la efectele neintenționate care pot apărea din implementarea lor.

Aplicarea acestor principii etice și deontologice în dialogul civic presupune și cultivarea unei culturi a onestității. Într-o profesie juridică, onestitatea este atât o obligație morală, cât și una profesională; în spațiul civic, ea trebuie să devină o practică zilnică. A recunoaște atunci când nu deții toate informațiile, a admite greșelile și a corecta datele eronate sunt gesturi de maturitate civică ce consolidează credibilitatea participanților. În lipsa acestora, dialogul riscă să fie compromis de suspiciuni, polarizare și neîncredere¹⁰⁰.

Pe lângă valorile tradiționale ale eticii juridice, deontologia presupune și respectarea unor standarde de comportament în relația cu ceilalți profesioniști și cu publicul. Acest aspect poate fi transpus în dialogul civic prin stabilirea unor „reguli ale jocului” pe care toți participanții să le respecte: nu se întrerupe vorbitorul, nu se recurge la atacuri personale, se utilizează un limbaj adecvat și se menține concentrarea asupra problemelor, nu asupra persoanelor. Aceste reguli simple, dar ferme, contribuie la menținerea unui climat de cooperare, chiar și atunci când există diferențe semnificative de opinie.

În concluzie, deși etica și deontologia profesiilor juridice nu sunt direct parte a dialogului civic în sens formal, ele oferă un cadru de valori și comportamente care pot transforma modul în care se desfășoară interacțiunile între cetățeni, instituții și organizații. Dacă actorii implicați în dialogul civic ar adopta aceleași standarde de integritate, imparțialitate, confidențialitate, responsabilitate și respect, procesul de luare a deciziilor colective ar deveni mai transparent, mai eficient și mai legitim. Astfel, principiile cultivate în sala de judecată pot și trebuie să își găsească locul în spațiul public, contribuind la construirea unei culturi a încrederii și a colaborării autentice între toți membrii societății.

5.7. Exemple de Practici Locale și Internaționale

Dialogul civic reprezintă unul dintre cele mai importante mecanisme prin care cetățenii, organizațiile societății civile, autoritățile publice și mediul privat pot colabora pentru identificarea și implementarea de soluții la problemele comunității. În contextul României și al Uniunii Europene, această formă de interacțiune nu este doar un drept democratic, ci și un instrument esențial pentru consolidarea încrederii între instituții și cetățeni, pentru creșterea transparenței decizionale și pentru stimularea implicării civice. Practicile reușite de dialog civic, fie ele locale sau internaționale, au în comun câteva elemente: un cadru clar și deschis de consultare, participarea reală și informată a tuturor părților interesate, precum și transformarea propunerilor colectate în acțiuni concrete¹⁰¹.

În anul 2017, Primăria Municipiului Cluj-Napoca a lansat primul program de bugetare participativă din România, inspirat de modele implementate cu succes în orașe europene precum Paris și Lisabona. Scopul acestuia a fost de a implica direct cetățenii în luarea deciziilor privind investițiile publice, prin alocarea unei sume din bugetul local pentru proiecte propuse și votate de comunitate¹⁰².

Procesul a fost simplu în aparență, dar inovator pentru contextul românesc: cetățenii au putut depune online propuneri de proiecte în domenii precum infrastructură, spații verzi, mobilitate urbană, siguranță sau educație. Ulterior, propunerile eligibile au fost supuse votului public, iar cele mai votate au primit finanțare și au fost implementate de către primărie.

Dialogul civic în acest caz a fost esențial pentru succesul proiectului. Autoritățile locale nu doar că au deschis un canal de comunicare directă cu cetățenii, dar au și asigurat transparența procesului, publicând online toate etapele: de la înregistrarea propunerilor, la evaluare și până la implementare. Un

⁹⁹ Council of Bars and Law Societies of Europe, *Code of Conduct for European Lawyers* (2019).

¹⁰⁰ OECD, *Trust and Public Governance* (2017)

¹⁰¹ OECD, *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions* (2020)

¹⁰² Primăria Municipiului Cluj-Napoca, platforma oficială de bugetare participativă (2017–prezent)

The applicable recommendation in this case is the digitalization of civic dialogue, which can increase participation levels and make the decision-making process more transparent. It is important that platforms are intuitive, accessible, and include digital education measures so as not to exclude segments of the population less familiar with technology.

In Estonia, the city of Tallinn successfully implemented a civic partnership model for the regeneration of historical neighborhoods in decline. Instead of unilaterally imposing rehabilitation projects, local authorities initiated a process of consultation and collaboration with residents, NGOs, architects, and local investors¹⁰⁴.

The dialogue was built on the principle of co-design, where all parties were involved from the planning phase to implementation. During regular meetings, options were discussed regarding preserving cultural identity, improving living conditions, and integrating modern functionalities such as co-working spaces and cultural centers.

This approach led to increased acceptance of projects, reduced opposition, and the mobilization of additional resources, including European funding and private sponsorships. Moreover, continuous dialogue created an active community, involved not only in planning but also in monitoring and maintaining regenerated spaces.

The recommendation for urban regeneration is that it must be an inclusive process, in which the local community has an active role and not just a consultative one. Co-design creates a sense of belonging and responsibility, essential for the long-term sustainability of projects.

The practices presented from Romania and the European Union provide a clear picture of how well-structured and participatory civic dialogue can become an essential driver for solving local problems and increasing social cohesion. In all cases, an important constant was the real involvement of citizens and relevant actors in the decision-making process, not just as simple spectators, but as active partners. This involvement, facilitated either through modern digital platforms or face-to-face meetings, generated solutions better adapted to community needs and increased trust in authorities.

Transparency and continuity of dialogue, not only during the decision-making process but also in the implementation and monitoring of results, proved to be key factors in strengthening the relationship between citizens and institutions. The analyzed examples showed that the success of civic dialogue often depends on the firm commitment of local authorities, but also on the existence of clear and accessible mechanisms for communication and feedback.

Another essential aspect is adapting methods to the specific context of the community, including the level of digital literacy, social and cultural diversity, and geographical particularities. Inclusiveness, namely ensuring balanced representation of all social groups, including vulnerable ones, is an indispensable pillar for creating relevant and fair public policies.

Based on these findings, the following recommendations can guide and inspire stakeholders interested in strengthening civic dialogue in various contexts:

First, authorities must invest in the development and maintenance of participatory digital platforms that are intuitive and accessible, allowing real two-way communication with citizens. These tools must be accompanied by digital education programs to eliminate participation barriers¹⁰⁵.

Second, it is vital to establish clear mechanisms of transparency and accountability, through which citizens can monitor in real time the stages of implementation of proposed projects and provide continuous feedback. Frequent public reporting and open communication help maintain trust and avoid disengagement.

Third, the dialogue process must be inclusive and ensure representation of diverse social categories, including vulnerable groups, persons with disabilities, the elderly, youth, or ethnic minorities. This requires the use of methods and channels adapted to the needs of each group, as well as facilitators trained in intercultural dynamics and social inclusion.

Fourth, civic dialogue must be a continuous process integrated into all stages of public policies, from problem identification, to development, implementation, and evaluation of solutions. This ensures the relevance of decisions and allows rapid adjustments based on community feedback.

Finally, encouraging and supporting partnerships between authorities,

¹⁰⁴ European Commission, *Urban Agenda for the EU* (2016)

¹⁰⁵ OECD, *Digital Government Review* (2020)

exemplu concret a fost modernizarea unei zone verzi degradate din cartierul Mănăștur, proiect propus de un grup de locuitori și votat masiv de comunitate.

Recomandarea în replicarea acestui tip de practică, este necesar un sistem digital ușor de utilizat, campanii de informare susținute și un angajament ferm din partea autorităților pentru implementarea proiectelor câștigătoare. De asemenea, este important ca dialogul civic să nu se oprească la momentul votului, ci să continue pe parcursul implementării și după finalizarea proiectului, prin evaluarea impactului.

În perioada 2015–2016, Municipiul Brașov a lucrat la elaborarea Planului de Mobilitate Urbană Durabilă (PMUD), un document strategic menit să ghideze dezvoltarea transportului public, a infrastructurii pietonale și ciclabile, precum și a măsurilor de reducere a poluării. În acest proces, dialogul civic a fost nu doar o formalitate, ci o etapă centrală a planificării.

Primăria, împreună cu consultanții contractați, a organizat mai multe sesiuni de consultare cu cetățenii, ONG-uri, asociații de transportatori și mediul de afaceri. Aceste întâlniri au fost atât tematice, cât și generale, permițând abordarea problemelor specifice – cum ar fi îmbunătățirea rețelei de transport public în cartierele periferice – dar și discutarea unor teme mai ample, precum tranziția către mobilitate verde.

Un aspect remarcabil al acestui exemplu a fost efortul depus pentru includerea în discuții a grupurilor vulnerabile, precum persoanele cu dizabilități sau vârstnicii. În urma consultărilor, s-au introdus în plan măsuri concrete, cum ar fi adaptarea stațiilor de transport public pentru accesibilitate și extinderea rețelei de trotuare cu rampe.

Recomandarea pentru planificarea urbană participativă este că trebuie să se asigure reprezentarea echilibrată a tuturor categoriilor de populație, iar rezultatele consultărilor să fie vizibile în documentele finale. Publicarea unei versiuni „pe înțelesul tuturor” a planului, după finalizarea acestuia, poate crește transparența și încrederea publică.

Orașul Barcelona s-a remarcat pe plan european prin inițiativa „Decidim Barcelona”, o platformă online care facilitează implicarea cetățenilor în procesul decizional al administrației locale. Platforma oferă un spațiu digital transparent și accesibil unde cetățenii pot propune proiecte, pot comenta și pot vota inițiative, dar și pot participa la consultări publice sau sondaje tematice¹⁰³.

Un aspect inovator al platformei constă în modul în care tehnologia este folosită pentru a amplifica vocea comunității și pentru a crea o legătură constantă între administrație și cetățeni. Spre deosebire de tradiționalele întâlniri față în față, „Decidim” permite oricui să se implice, indiferent de program sau locație, sporind incluziunea socială și reducând barierele participării.

Rezultatele nu au întârziat să apară: numeroase proiecte locale au fost adoptate pe baza voturilor exprimate pe platformă, iar dialogul între autorități și cetățeni s-a intensificat, transformându-se dintr-un proces formal într-un schimb real de opinii și soluții. În plus, platforma pune accent pe transparență, afișând în timp real stadiul propunerilor și pașii administrației pentru implementare.

Recomandare aplicabilă în acest caz este digitalizarea dialogului civic, care poate crește nivelul de participare și poate face procesul decizional mai transparent. Este important ca platformele să fie intuitive, accesibile și să includă măsuri de educație digitală pentru a nu exclude segmente ale populației mai puțin familiarizate cu tehnologia.

În Estonia, orașul Tallinn a implementat cu succes un model de parteneriat civic pentru regenerarea unor cartiere istorice aflate în degradare. În loc să impună unilateral proiecte de reabilitare, autoritățile locale au inițiat un proces de consultare și colaborare cu locuitorii, ONG-urile, arhitecții și investitorii locali¹⁰⁴.

Dialogul a fost construit pe principiul co-proiectării, unde toate părțile au fost implicate din faza de planificare până la implementare. În cadrul întâlnirilor regulate, s-au discutat opțiuni privind păstrarea identității culturale, îmbunătățirea condițiilor de locuire, dar și integrarea unor funcționalități moderne, precum spații de co-working și centre culturale.

Această abordare a dus la creșterea acceptării proiectelor, reducerea opoziției și la mobilizarea unor resurse suplimentare, inclusiv prin finanțări europene și sponsorizări private. În plus, dialogul continuu a creat o comunitate activă, implicată nu doar în planificare, ci și în monitorizarea și întreținerea spațiilor regenerare.

Recomandarea pentru regenerarea urbană este ca aceasta trebuie să fie un

civil society, and the private sector can amplify the impact of civic dialogue. Co-design, as seen in the case of urban regeneration in Tallinn, represents a model of sustainable collaboration that not only solves problems but also creates responsible and united communities around common goals.

In conclusion, civic dialogue is not only a democratic tool, but a living practice which, if properly managed, contributes to sustainable development, social inclusion, and strengthening trust between citizens and institutions. Continuous adaptation of methods and openness to innovation represent the key to successfully replicating these good practices in various communities across Romania and the European Union.

Bibliography

- Constitution of Romania
- Social Assistance Law No. 292/2011
- Law No. 52/2003 on Transparency in Decision-Making in Public Administration
- Law No. 292/2011 on Social Assistance
- Law No. 62/2011 on Social Dialogue, as subsequently amended and supplemented
- Law No. 544/2001 on Free Access to Information of Public Interest
- Law No. 448/2006 on the Protection and Promotion of the Rights of Persons with Disabilities
- Law No. 554/2004 on Administrative Litigation
- Law No. 233/2016 on Public-Private Partnership
- National Education Law No. 1/2011
- Government Decision No. 187/2007 on the Information and Consultation of Employees in European Companies
- Government Decision No. 188/2007 on the Information and Consultation of Employees in European Cooperative Societies
- Government Decision No. 1260/2011 on the Sectors of Activity Established under Law No. 62/2011
- Emergency Government Ordinance No. 28/2009 on the Regulation of Certain Social Protection Measures (sectoral committees)
- ILO Convention No. 87/1948 on Freedom of Association and Protection of the Right to Organise
- ILO Convention No. 154/1981 on the Promotion of Collective Bargaining
- ILO Convention No. 98/1949 on the Application of the Principles of the Right to Organise and to Bargain Collectively
- ILO Convention No. 135/1971 on the Protection of Workers' Representative in the Undertaking and the Facilities to be Afforded to Them
- <http://www.eurofound.europa.eu>
- World Bank (2018), Engaging Citizens in Public Services
- OECD (2011), Together for Better Public Services: Partnering with Civil Society
- European Economic and Social Committee (EESC) (2018), The Role of Civil Society in the Implementation of the European Pillar of Social Rights
- UNDP (2009), Civil Society and Advocacy
- Gray, B. (1989), Collaborating: Finding Common Ground for Multiparty Problems
- Powell, W. W. (1990), Neither Market nor Hierarchy: Network Forms of Organization
- Foundation for the Development of Civil Society (FDSC) (2019), Civil Society in Romania
- European Commission (2018), Country Report Romania – Governance and Civil Society
- European Commission – Civil Society & NGOs
- UNDP – Civil Society guidance
- Council of Europe (2009), Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process
- OECD (2017), Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions: The Deliberative Wave
- World Bank (2018), Engaging Citizens in Public Services: Participation and Feedback in Public Administration
- UN Human Rights Office (OHCHR) (2019), Freedom of Peaceful Assembly Guidelines
- European Commission (2019), Better Regulation Guidelines
- European Union Agency for Fundamental Rights (FRA) (2019), Inequality

¹⁰³ Decidim, platforma oficială de participare a orașului Barcelona, <https://Decidim.org>

¹⁰⁴ European Commission, *Urban Agenda for the EU* (2016)

proces incluziv, în care comunitatea locală are un rol activ și nu doar unul consultativ. Co-proiectarea creează un sentiment de apartenență și responsabilitate, esențial pentru sustenabilitatea proiectelor pe termen lung.

Practicile prezentate din România și Uniunea Europeană oferă o imagine clară asupra modului în care dialogul civic bine structurat și participativ poate deveni un vector esențial pentru soluționarea problemelor locale și pentru creșterea coeziunii sociale. În toate cazurile, o constantă importantă a fost implicarea reală a cetățenilor și a actorilor relevanți în procesul decizional, nu doar ca simpli spectatori, ci ca parteneri activi. Această implicare, facilitată fie prin platforme digitale moderne, fie prin întâlniri față în față, a generat soluții mai adaptate nevoilor comunității și a crescut gradul de încredere în autorități.

De asemenea, transparența și continuitatea dialogului, nu doar pe durata procesului decizional, ci și în implementarea și monitorizarea rezultatelor, s-au dovedit a fi factori cheie în consolidarea relației dintre cetățeni și instituții. Exemplele analizate au arătat că succesul dialogului civic depinde adesea de angajamentul ferm al autorităților locale, dar și de existența unor mecanisme clare și accesibile de comunicare și feedback.

Un alt aspect esențial este adaptarea metodelor la contextul specific al comunității, inclusiv la nivelul de alfabetizare digitală, diversitatea socială și culturală, și particularitățile geografice. Inclusivitatea, respectiv asigurarea reprezentării echilibrate a tuturor grupurilor sociale, inclusiv vulnerabile, este un pilon de neocolit pentru crearea unor politici publice relevante și juste.

Pe baza acestor constatări, următoarele recomandări pot ghida și inspira actorii interesați în consolidarea dialogului civic în diverse contexte:

În primul rând, autoritățile trebuie să investească în dezvoltarea și menținerea unor platforme digitale participative, intuitive și accesibile, care să permită o comunicare bidirecțională reală cu cetățenii. Aceste instrumente trebuie însoțite de programe de educație digitală pentru a elimina barierele de participare¹⁰⁵.

În al doilea rând, este vital să se instituie mecanisme clare de transparență și responsabilizare, prin care cetățenii să poată urmări în timp real etapele de implementare ale proiectelor propuse și să poată oferi feedback continuu. Raportarea publică frecventă și comunicarea deschisă ajută la menținerea încrederii și la evitarea sentimentului de dezangajare.

În al treilea rând, procesul de dialog trebuie să fie incluziv și să asigure reprezentarea diverselor categorii sociale, inclusiv a grupurilor vulnerabile, persoane cu dizabilități, vârstnici, tineri sau minorități etnice. Aceasta presupune folosirea unor metode și canale adaptate nevoilor fiecărui grup, precum și facilitatori instruiți în dinamici interculturale și de incluziune socială.

În al patrulea rând, dialogul civic trebuie să fie un proces continuu și integrat în toate etapele politicilor publice, de la identificarea problemelor, la elaborarea, implementarea și evaluarea soluțiilor. Acest lucru asigură relevanța deciziilor și permite ajustări rapide în funcție de feedback-ul comunității.

În final, încurajarea și susținerea parteneriatelor între autorități, societatea civilă și sectorul privat pot amplifica impactul dialogului civic. Co-proiectarea, cum s-a văzut în cazul regenerării urbane din Tallinn, reprezintă un model de colaborare durabilă care nu doar rezolvă probleme, ci creează comunități responsabile și unite în jurul obiectivelor comune¹⁰⁶.

În concluzie, dialogul civic nu este doar un instrument democratic, ci o practică vie care, bine gestionată, contribuie la dezvoltarea durabilă, la incluziunea socială și la întărirea încrederii între cetățeni și instituții. Adaptarea continuă a metodelor și deschiderea spre inovare reprezintă cheia pentru replicarea cu succes a acestor bune practici în diverse comunități din România și Uniunea Europeană.

Bibliografie

- Constituția României
- Legea asistenței sociale nr. 292/2011
- Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică
- Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale
- Legea nr. 62/2011 a dialogului social, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr. 544/2001 privind accesul la informațiile de interes public
- Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap

¹⁰⁵ OECD, *Digital Government Review* (2020)

¹⁰⁶ UN-Habitat, *Participatory Slum Upgrading Programme* (2015)

and Discrimination in Participation

- OECD (2020), *Civic Space and Participation Indicators*
- OECD (2015), *Accountability and Transparency in Public Governance*
- Open Government Partnership (OGP) (2019), *Public Participation Principles*
- National Agency of Civil Servants (ANFP) (2019), *Guide on Citizen Participation in the Decision-Making Process*
- Ministry of Education (2021), *Strategy on Education for Democratic Citizenship*
- Council of Europe – Centre of Expertise for Good Governance, *Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process* (applied in Romania through public participation policies)
- Foundation for the Development of Civil Society (FDSC) (2019), *Civic Dialogue and Public Participation in Romania*
- The Consultative Commission on Industrial Change
- National Strategy on Social Inclusion and Poverty Reduction 2021–2027, Ministry of Labor and Social Solidarity
- Ministry of Development, Public Works and Administration (2020), *Guide to Decision-Making Transparency in Public Administration*
- Council of Europe – Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education (EDC/HRE)
- European Commission (2020), *European Democracy Action Plan*
- Council of Europe – Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education
- European Commission – Civil Society Platform
- OECD (2017), *Open Government: The Global Context and the Way Forward*
- World Bank (2018), *Engaging Citizens in Public Services: Participation and Feedback in Public Administration*
- OECD (2018), *Cost–Benefit Analysis and the Environment*
- Council of Europe (2018), *Reference Framework of Competences for Democratic Culture*
- European Commission, *Education and Active Citizenship in the European Union*
- OECD (2019), *The Future of Education and Skills 2030*
- World Bank (2014), *Engaging Citizens for Better Development Results*
- UNDP (2020), *Guidance Note on Stakeholder Engagement*
- Arnstein, S. (1969), *A Ladder of Citizen Participation*
- Participatory Budgeting Project, *What is Participatory Budgeting?*
- OECD (2007), *Principles for Good International Engagement in Fragile States and Situations*
- European Commission (2020), *Employment and Social Developments in Europe*
- International Labour Organization, *Active Labour Market Policies Toolkit*
- Cedefop (2020), *Skills Forecast*
- World Bank (2019), *World Development Report: The Changing Nature of Work*
- UNDP (2018), *Leaving No One Behind*
- OECD (2016), *Open Government: The Global Context*
- European Commission, *European Social Dialogue*
- Council of Europe (2009), *Code of Good Practice for Civil Participation*
- European Court of Human Rights, case law on the right to a fair trial (Article 6 ECHR)
- Council of Bars and Law Societies of Europe (2019), *Code of Conduct for European Lawyers*
- OECD (2017), *Trust and Public Governance*
- OECD (2020), *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions*
- City Hall of Cluj-Napoca, official participatory budgeting platform (2017–present)
- Decidim, official participation platform of the City of Barcelona
- European Commission (2016), *Urban Agenda for the EU*
- OECD (2020), *Digital Government Review*
- UN-Habitat (2015), *Participatory Slum Upgrading Programme*

- Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004.
- Legea nr. 233/2016 privind parteneriatul public-privat
- Legea educației naționale nr. 1/2011
- HG nr. 187/2007 privind informarea și consultarea angajaților în societățile europene
- HG nr. 188/2007 privind informarea și consultarea angajaților în societățile cooperative europene
- H.G. nr. 1260/2011 privind sectoarele de activitate stabilite conform Legii nr. 62/2011
- OUG nr. 28/2009 privind reglementarea unor măsuri de protecție social (comitetele sectoriale)
- Convenția OIM nr. 87/1948 privind libertatea sindicală și apărare dreptului sindical
- Convenția OIM nr. 154/1981 privind promovarea negocierii colective.
- Convenția OIM nr. 98/1949 privind aplicarea principiilor dreptului de organizare și negociere colectivă
- Convenția OIM nr. 135/1971 privind protecția reprezentanților lucrătorilor în întreprinderi și înlesnirile ce se acordă acestora
- <http://www.eurofound.europa.eu>
- World Bank (2018). Engaging Citizens in Public Services, <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/29843>
- OECD (2011). Together for Better Public Services: Partnering with Civil Society.
- European Economic and Social Committee (EESC) (2018). The Role of Civil Society in the Implementation of the European Pillar of Social Rights.
- UNDP (2009). Civil Society and Advocacy.
- Gray, B. (1989). Collaborating: Finding Common Ground for Multiparty Problems. Jossey-Bass.
- Powell, W. W. (1990). Neither Market nor Hierarchy: Network Forms of Organization. Research in Organizational Behavior
- Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile (FDSC) (2019). Societatea civilă în România
- European Commission (2018). Country Report Romania – Governance and Civil Society.
- European Commission – Civil Society & NGOs, https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/civil-society_en
- UNDP (United Nations Development Programme) – Civil Society guidance, <https://www.undp.org>
- Council of Europe (2009). Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process
- OECD (2017). Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions: The Deliberative Wave. OECD Publishing
- World Bank (2018). Engaging Citizens in Public Services: Participation and Feedback in Public Administration
- UN Human Rights Office (OHCHR) – Freedom of Peaceful Assembly Guidelines (2019)
- European Commission (2019). Better Regulation Guidelines.
- European Union Agency for Fundamental Rights (FRA) (2019). Inequalities and discrimination in participation
- OECD (2020). Civic Space and Participation Indicators
- OECD (2015). Accountability and Transparency in Public Governance. OECD Publishing
- Open Government Partnership (OGP) (2019). Public Participation Principles.
- ANFP (Agenția Națională a Funcționarilor Publici), Ghid privind participarea cetățenilor în procesul decizional, 2019
- Ministerul Educației, Strategia privind educația pentru cetățenie democratică, 2021, <https://www.edu.ro>
- Consiliul European – Centrul de Expertiză pentru Buna Guvernare, Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process, aplicat în România prin politici publice de participare
- FDSC – Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile, Dialog civic și participare publică în România, 2019
- The Consultative Commission on Industrial Change
- Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2021–2027, Ministerul Muncii și Solidarității Sociale
- Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile (FDSC), Dialog civic și participare publică în România, 2019
- Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, Ghid de transparență decizională în administrația publică, 2020
- Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile (FDSC), Dialog civic și participare publică în România, 2019
- Council of Europe – Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education (EDC/HRE)
- European Democracy Action Plan (2020), https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy_en
- Consiliul European – educație pentru cetățenie democratică, <https://www.coe.int/en/web/education/education-for-democratic-citizenship-and-human-rights-education>
- EU Civil Society Platform / European Commission, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights_en
- OECD (2017). Open Government: The Global Context and the Way Forward. OECD Publishing.
- World Bank (2018). Engaging Citizens in Public Services: Participation and Feedback in Public Administration. World Bank Group.
- OECD (2018). Cost-Benefit Analysis and the Environment: Further Developments and Policy Use. OECD Publishing
- OECD (2017). Open Government: The Global Context and the Way Forward. OECD Publishing
- Council of Europe, Reference Framework of Competences for Democratic Culture (Strasbourg, 2018)
- European Commission, Education and Active Citizenship in the European Union
- OECD, The Future of Education and Skills 2030 (Paris, 2019)
- World Bank, Engaging Citizens for Better Development Results (2014)
- United Nations Development Programme, Guidance Note on Stakeholder Engagement (2020).
- Sherry Arnstein, „A Ladder of Citizen Participation,” Journal of the American Institute of Planners 35, nr. 4 (1969): 216–224
- United Nations Development Programme, Guidance Note on Stakeholder Engagement (2020)
- Participatory Budgeting Project, What is Participatory Budgeting?
- Organisation for Economic Co-operation and Development, Principles for Good International Engagement in Fragile States and Situations (2007).
- European Commission, Employment and Social Developments in Europe (2020)
- International Labour Organization, Active Labour Market Policies Toolkit
- European Centre for the Development of Vocational Training, Skills Forecast (2020)
- World Bank, World Development Report: The Changing Nature of Work (2019)
- United Nations Development Programme, Leaving No One Behind (2018)
- OECD, Open Government: The Global Context (2016)
- European Commission, European Social Dialogue
- United Nations Development Programme, Guidance Note on Stakeholder Engagement (2020).
- Council of Europe, Code of Good Practice for Civil Participation (2009).
- European Court of Human Rights, jurisprudență privind dreptul la un proces echitabil (Art. 6 CEDO)
- Council of Bars and Law Societies of Europe, Code of Conduct for European Lawyers (2019).
- OECD, Trust and Public Governance (2017)
- OECD, Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions (2020)
- Primăria Municipiului Cluj-Napoca, platforma oficială de bugetare participativă (2017–prezent)
- Decidim, platforma oficială de participare a orașului Barcelona, <https://Decidim.org>
- European Commission, Urban Agenda for the EU (2016)
- OECD, Digital Government Review (2020)
- UN-Habitat, Participatory Slum Upgrading Programme (2015)

Finanțat de
Uniunea Europeană

Titlul proiectului: Centrul de EXcelență pentru consolidarea capacității ONG-urilor în domeniul ocupării și formării profesionale

Autorul materialului: ASOCIAȚIA EUROFED

Data publicării: Aprilie 2026

Proiect finanțat din Fondul Social European+ prin Programul Educație și Ocupare 2021 - 2027

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

Project Title: Centre of Excellence for Strengthening the Capacity of NGOs in the Field of Employment and Vocational Training

Author of the material: EUROFED Association

Publication date: April 2026

Project financed by the European Social Fund Plus (ESF+) under the Education and Employment Programme 2021–2027

The content of this material does not necessarily represent the official position of the European Union or the Government of Romania.

